

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries
and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-
ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

7.15

Verhael van de vier eerste SCHIP-VAERDEN

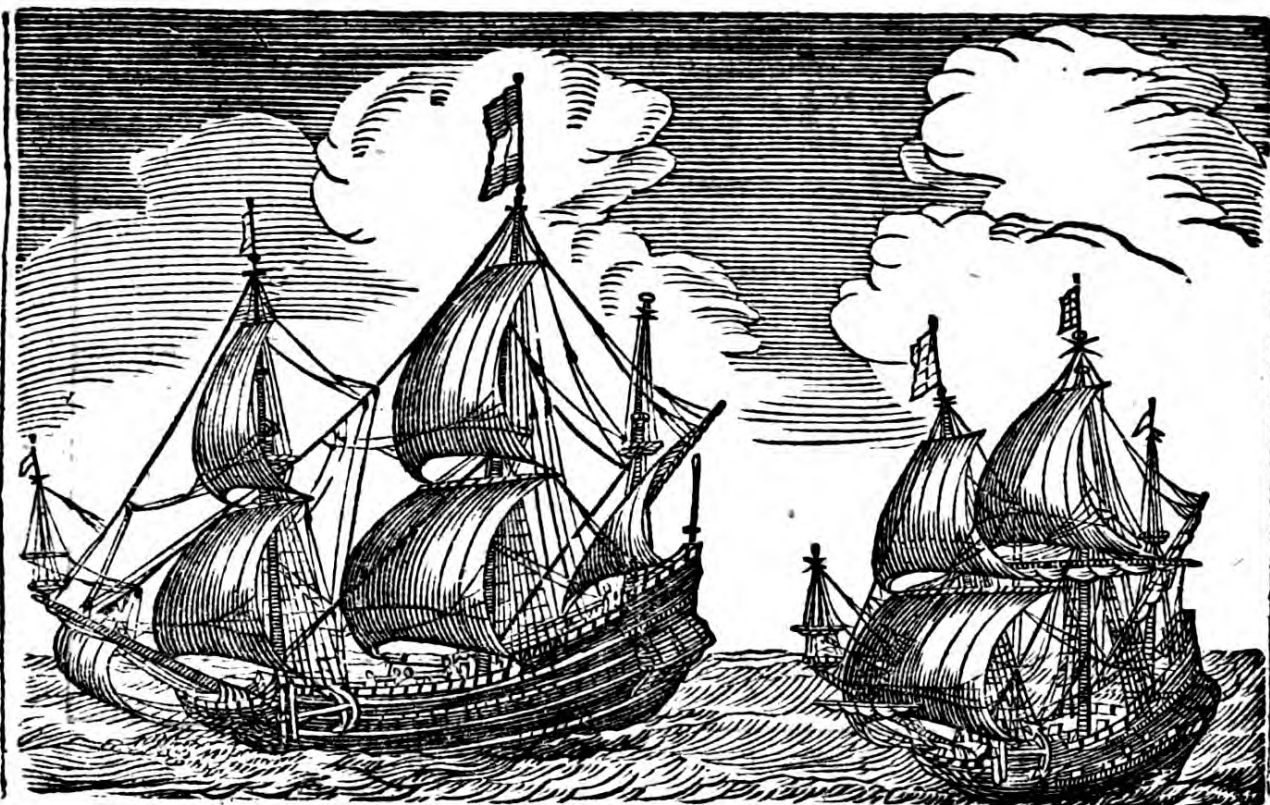
Der
Hollandtsche en Zeeuwsche SCHEPEN,

NAAR

NOVA ZEMBLA,

By Noorden Noorwegen/ Moscobien ende
Tartarien om / na de Coninckrijcken Cathay en
China. Uytgevaren in de Jaren 1594. 1595. 1596. en 1609. ende
hare wonderlijke abontueren / op de Reysen voorsz gevallen.

Den laetsten Druck vannieuws oversien, en met schoone Figueren verbeteret.

t'AMSTERDAM, 203. f. 332

Gedruckt by GILLIS JOOSTEN SAEGHMAN, Boeck-drucker
en Boeck-verkooper / in de Nieuwe-straet / Anno 1663.

Ick roon u hier in Druck roem-waerde Batavieren,
 De streecken van 't Compas, en wat men al voor Dieren
 Vindt in het koude Noord? : ick wijs u meê de Re'en
 Waer dat men veyligh leydt in noodt van quade Zeên.
 Ick stel 't u pertinent, ick noemt u met de Naem;
 Daerom en koopter geen dan met dees vlugge F A E M.

Kort Verhael van d' eerste Schip- vaert der Hollandtsche ende Zeeusche Schepen, na Nova Zembla, by Noorden Noorwegen, Moscovien ende Tartarien om, na de Coninghrijcken van Cathay ende China, uytgevaren in den Jare 1594.

Getrocken uyt het Journael van Gerrit de Veer.

N den Jare 1594. zijn-
der in de Vereenighde
Nederlanden/ ten ver-
soeke van eenen Balcha-
zar Moucheron koop-
man / woonende tot
Middelburgh in Zee-
landt / ende sijn Compagnie / met con-
sent ende bevoorderinge van de Ed: Mog.
Heeren Staten Generael / ende van sijn
Excell. Mauritius van Nassou / geboren
Prince van Orangien / &c. Als Admi-
rael van der Zee / dize Schepen toege-
maecht / een tot Amsterdam / een in Zee-
landt / ende een tot Enckhuyzen / om op
te doen de gelegentheydt ende streckinge
nae de landen ende Coninghrijcken van
Cathay ende China, by Noorden Noor-
wegen, Moscovien ende Tartarien om.
Op 't Schip van Amsterdam is Stuer-
man geweest Willem Barentsz van der
Schelling / Borger der selver Stadt / een
seer kloek / vermaert / ende bedreven
man in de konst van de Zee-vaert / by
hem hebbende een Schellinger Disscher
Jacht / om hem in sijn voorsz. genomen
reys (by al dien hy van d' andere twee
schepen quame te scheyden) geselschap te
houden.

Dese schepen zijn op den 5 Juny / des
jaere voorsz. uyt Texel gezeilt / ende den
23. dito met goeden voorszpoet gekomen
tot Kilduyn in Moscovien / van welck
Eylant wy elders een korte beschryvin-
ghe sullen stellen / Op den 4 Juny peyl-

de Willem Barentsz. 's nachts de Son-
ne doen hy op 't laeghste was / te weten
tusschen het N. N. O. ende O. ten N.
ende vont hem selven op 73. grad. 25. min
Noord's hooghte. Dit geschiede ontrent
5. oft 6. mijlen van 't lant genaemt Nova
Sembla. Daer na wenden sy 't oostwaert
over / ende quamen na 5. mijlen zepleng
by een lage uytstekende hoeck / die sy
noemden Langenes : Aen desen hoeck na
't oosten was een groote bay /
alwaer sy met de boot aen lant voeren /
maer en vonden geen volck. Tusschen
Capo Baxo, dat 4. mijlen van Langenes
lepyt ende de westhoeck van Loms-bay,
waren twee inwijcken.

Loms-bay is een groote wijde Bay /
ende heeft aen de westzijde een schoone
haven 6. 7. 8. badem diep / Daer voeren-
se / met het Jacht aen lant / ende stelden-
der een baken van een oude mast die sy
daer vonden. Dese Baep noemden se
Loms-bay van wegen eener ley aert van
vogelen alsof genoot / diese daer in groo-
te menichte vonden / wesende groot van
lichaem / maer so kleyn van vleugels /
dat het wonder is / hoe die klepne vleu-
gels dat sware lichaem dragen konnen.
Sy hebben haer nesten op steyle bergen /
om van de beesten beschermt te zijn /
broeden maer een ey teffens / ende zijn
voor de menschen so weynigh bevroest /
dat al grijpt men der eenige op haer nest /
so en vliegen nochtans de andere daer
ontrent niet wegh.

Kilduyn.

Admiraliteyts
Eylant.

Van Loms-baey zeydende nae het Admiraliteyts Eylandt, 't welck aen de oost-zijde niet schoon maer verre black is / ende daerom een groot stuck weegs moet geschout zijn / te meer om dat het seer oneffen is / soo datmen met den eenen woyp sal 10. vadem hebben / met den anderen woyp maer 6. ende strack daer na weder 10. 11. 12. Den 6. Julij / als de Son Noorden was / quamen se met schoon weder neffens de Swarten-hoeck, leggende op 75. grad. 20. min. en ontrent 8. mijlen van daer / aen Willems Eylant, op 75. grad. 55. min. Op dit Eylant

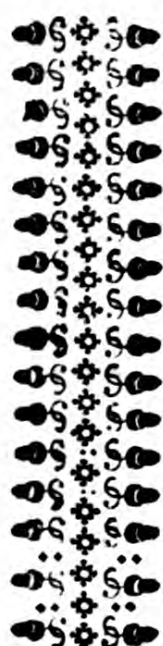
Walrus-
schen.

bondense seer veel drijf-hout / en veel Walruschen, wesende wonderbaerlijke sterke zee-monsters / veel grooter als een Os / en huyden hebbende seer als de zee-robber / met heel kort haar / haer muyl is der leeuwen muyl gelijk / sy houdent dikmaels op 't ijs / en men kanse seer qualijk dooden / ten sy dat mensche sla in de slaghe van 't hooft / hebben vier voeten / maer geen ooren / brengen maer een of twee jongen voort en als de visschers haer op een schots ijs betrappen met haer jonge / soo werpen se de selve jongen voort haer in 't water / nemen se in haer armen / en dompelen daer mede op en neder / en als se haer aen de schuyten willen wreken / ofte te were stellen / so werpen se haer jongen weder wegh / en komen met geweld nae de schuyten toe. Sy hebben twee groote tanden aen weersye van de muyl uytstekende / lang ontrent een half el / dese werden so waert geacht als Boor oft Oliphants tanden / sonderling in Moscovien / Tartarien / en elders daerse be-

kent zijn / want sijn so wit / hart / en effen als Boor / de hantkens van hare baerden zijn klepne horenkens / by kans eben als d' psere Derckens hebben / daer zijnder Anno 1612. so tot Amsterdam / als elders in Hollant / twee te sien geweest / een out / die doot was / ende een jong / dat noch leefde / d' Engelsche noemense Zee-paerden, de Franssen Vaches de mer, de Russen die de beste kennisse daer van hebben / Morfen.

Den 9. Julij / liepen se in Berenfort onder Willems Eylant op de rede / en bonden aldaer een witte Beer / die sy / flux in 't boot vallende / door sijn lijf schoten / maer de Beer dies niet tegenstaende be- wees een wonderbaerlijke kracht / diergelijke misschien noyt gehooft en is / want hy sprang noch op / ende swom in 't water / dies 't volck dat in d' boot was hem nae roepden / en een strick om den hals wierpen / meenende hem also levendigh in 't schip / ende voort tot een Monster in Hollant te brengen / maer waren in 't

Wonder-
lijcke
kracht
van een
Beer.

in'tepnde noch blijde datse van hem ont-
slagen waren / en lieten haer wel genoe-
gen met het vel. Want hy maecte soo
eysselijck een geluyt / ende toonde sooda-
nigen kracht / dat het qualijck om te seg-
gen / ende noch min voor den onerbare-
nen om geloben ware. Sy lieten hem na
veel moepte wat rusten / ende gaven hem
wat meer bots met het toutw dat hy om
den hals hadde / slepende hem soo van
langer hant na / om hem mat te maken /
ende Willem Barentsz. palinde hem al-
te-met wat aen / maer de Beer swom
aen 't boot / en sloegh sijn poten daer ach-
ter in / komende voortz so geweldig aen /
dat hy met sijn halve lijf al in 't boot
was / waer door 't volck so verbaest wert /
datten sy bluchten van achteren 't boot
naer vooren / meynende anders niet dan
dat sy alle lijveloos waren / doch werden
noch door een sonderlinge abontuer ver-
lost / mits de strick die de Beer om den
hals hadde aen 't vingerring van het roer
vast rocht / so dat hy niet voort en mocht.
Doen hy nu alsoo in onmacht lagh / ver-
stoute sig een van 't volck / ende stack hem
met een halve lancie dat hy van 't boot
neder te water viel / roepende so te met
voort nae 't schip ende hem naeslepende /
tot dat hy heel krachteloos zijnde / voort

wert doot geslagen / gebilt / ende sijn vel
t' Amsterdam gebracht.

Den 10. Juny zijn sy gekomen aen ^{Cruppen}
't Eylant met de Cruyden. also genoemt ^{Eylant}
van 2. groote Cruppen die daer op ston-
den / en leggende ontrent 2. groote mijlen
van 't vaste lant / heel onbuchtbaer / en
seer klippigh / streckende oost en west on-
trent een half mijl langh / met een rif op
elck eynde. Ontrent 8. mijlen van daer ^{C. 11}
lept den Hoeck van Nassouwen op 76. ^{fontw.}
grad. zijnde een lange en blacke Hoeck /
diemen by schouwen moet / want daer
was droogte van 7. vadem seer verre van
't lant. Van dese hoeck zepldense o. ten 3.
en o. 3. o. 5. mijlen / en doen docht haer
datse lant sagen in 't n. o. ten o. van haer /
daer sy nae toe zeplden / meynende 't was
een ander lant dat noortwaert van No-
va Zembla lagh / maer 't began soo stijf
te waepen / datse strack alle de zeplen in
nemen moesten / ende de zee gingh so hol /
dat sy 16. uren langh dreeben sonder zepl /
's anderdaegs wert door een groote zee-
water haer roep-jacht in de gront ge-
smeten / alsoo dat sy 't verlooren / en noch
langh sonder zepl dreeben / tot dat sy met
de 3. w. Son dicht aen 't lant van Nova
Sembla quamen. Den 13. Juny ont-
moeten sy groote menigjete van ys / soo
veel

veel als men upt de Mars oversien mocht / ende den 14. dito zeyden sy tot de hoogte van 77½ grad. en quamen doen weder aen een effen velt ps / so groot dat men 't niet oversien konde. Den 19. 's morgghens quamen sy weder dicht by 't lant van Nova Sembla ontrent de voorsz Capo de Nassou, ende den 26. aen den Capo de Troost. Den 29. dito bonden sy haer op 77. graden / ende doen lagh de allernoozdelijckste hoek van Nova Sembla, genaemt Yshoek, recht oost van haer. Daer bondense eenighe steentjens die glinsterden als goud / ende noemden se daerom Goud-steentjens. Den 31. Julij labeerden sy tusschen 't landt ende ps hernen met lieffelijck stil weder / ende quamen aen de Eylanden van Orangien, onder anderen / aen een / op welke sy bonden by de 200. Walrusschen / die haer laggen en baekerden op het sandt in de Son. 't Scheepsvolk / meynende dat dit gedierte sich te lande niet weren konde / gingen te- gen haer bechten / om de tanden te krij- gen / maer sloegen alle haer bijlen / korte- lassen / ende spieffen daer op in stukken sonder een daer van doot te slaen / dan dat sy'er eenen een tandt upt sloegen / die sy mede namen. Siende dan datse met bechten niet op haer winnen konden / so besloten se t' scheep te varen om grof ge- schut te halen / maer het bestont so seer te waven / ende 't ps aen groote stukken te scheuren / dat sy 't naelaten moesten. Op de selve tijt bondense oock een groo- te witte Beer slapende / en schoten hem in sijn huyt / maer hy liep noch wegh / ende begaf hem in 't water / doch het volck roeyde hem met het jacht na / sloe- gen hem voort doot / ende sleepten hem op 't ps / daer sy hem aen een halve lan- cie vast maeckten / en meyndense te ko- men halen / dan misdien het hoe langher hoe harder begon te waven / ende het ps te scheuren / soo is daer mede niet van gevallen.

Capo de Troost.
Yshoek.
Goud- steen.
Eylan- den van Oran- gien.
Schip- luy ende Walrus- schen strydt.
Beer doot ge- slagen.

Da dat nu Willem Barentsz met so- danigh avontuer als verhaelt is / tot de

Eylanden van Orangien gekomen was / ende nae alle gedane arbeit vernam / dat sy daer qualijk mochten doorkomen om de begonnen reyse te voiboeren / ofte 't lant voorder op te doen / ende 't volck oock bestondt verdrictigh te worden / soo werdt het vooz goet aengesien datse we- derom souden keeren / om also by de an- der Schepen te komen die na de Waygats ofte Straet de Nassou, haer cours geno- men hadden / ende te vernemen wat ope- ninge die aldaer gebonden hadden.

So hebben se dan den eersten Augusti haer cours weder te rugge gewent / ende zijn vooz by den Yshoek, Capo de Troost, Capo de Nassou, ende andere hoeken meer / op den 8. dito gekomen aen een laeg kleyn Eplandeken leggende op een half mijl aen 't landt / 't welck sy noem- den het Swarte Eylandt, om dat het bo- ven swart was. Daer peylde Willem Barentsz de hoogte des pools op 71½ gr. en daer was een grooten inwijck / 't wel- ke Willem Barentsz giste de plaets te wesen daer Olivier Bommel te boren ge- weest hadde / genaemt Constaंसfarg Dyp- mijlen van 't Swarte Eylandt bondense noch een andere slechte hoek / daer een crups op stont / ende noemden hem daer- om de Cruys hoek. Van daer zeydensen by de wal langs 4. mijlen / ende quamen doen aen een andere slechte hoek / daer achter een grooten inwijck was / die noemden sy den vijfden hoek / ofte S. Laurens-hoek. Dyp mijlen voorder leyt de Schans-hoek, met een laghe swarte klip dicht aen 't landt / daer een krups op staet. Hier voerense met het boot aen lant / ende vernamen datter volck getweest was / die om harent wille geblycht wa- ren / want sy vonden aldaer ses sacken met Roggen-meel begraven / ende een steenhoop by 't krups. Een gootelincx schoot van daer stont noch een krups met dype hupsen van hout gemaect op de Noortsche maniere. Sy vonden daer oock in de Hupsen veel tonnen-dupgen / waer upt sy vermoeden datter eenige

Salm.

Salmbangst moeste sijn/daer stondē ook
vijf of ses doot-kisten by de grabe boven
der aerden / ende waren met steenen ge-
bult. Dit was een schoone haven voor
alle winden/ende sy noemden se de Meel-
haven, om des meels wille datse daer
bonden. Tusschen de Meelhaven ende de
Schans-hoeck leyt de Baeye van S. Lau-
rens, die seer schoon is voor n. o. ende n.
w. wint. Hier maten sy de hooghte van
de Son op 70½ graden. Den 12. Augu-
stus quamen sy by twee Eplandekens /
daer van het uiterste een mijl van 't lant
lagh/ dese noemden se S. Clara Den 15. di-
to 3. w. Son heeft Willem Barentsz ge-
meten des Pools hoogte op 69. graden
15. min. ende doen gingen se noch 2. mij-
len oost aen/ende verbielen op de Eplan-
den van Matfloe ende Delgoy, alwaer sy

's morgens quamen by de compagnie
van d' ander schepen van Zeelant ende
Enckhuyzen/die des selven daegs upt de
Waygats gekomen waeren / ende meyn-
den dat Willem Barentsz rontom No-
va Sembla gezept hadde / ende alsoo we-
der gekeert was door de Weygats. By
malkanderen komende deden se tephens
van blijfchap met eerschoten ende an-
ders / vertellende elck anderen waer sy
al geweest waren/ ende wat elck bezept
ende opgedaen hadde.

Dit gedaen zijnde / hebben se haer
cours wederom naer hups gewendt/ en-
de Willem Barentsz met sijn Jacht
quamen op den 16. Septembris voor
Amsterdam / mede brengende een Wal-
rusch van wonderlijke gestalte/die sy op
een schot ps gebangen en gedoot hadden.

Kort Verhael van de tweede Schip-vaert by de Hollantsche ende Zeeusche Schepen, gedaen Anno 1595. achter Noorwegen, Moscovien ende Tartarien om, naer Cathay ende China.

Medegetrocken uyt het Journael van Gerrit de Veer.

Nie dat nu de voornoemde drie
schepen op den Herfst weder-
om t' hups gekomen waren/
soo wasser goede hoope dat-
men door de Waygats de voornoemde rep-
se soude mogen doen/ende dat meest door
't verhalen van 't Zeeusche ende 't Enc-
khuser schip / daer Jan Hupgen van
Amfchoten Commies op geweest was/

die de sake by wat breedte voor-gesteld
hadde/ Soo datter by de Ed. Mog. Hee-
ren de Generaale Staten ende sijn Prin-
celicke Excellentie. besloten wert tegen
't voorjaer wederom eenige schepen toe
te maken / om niet alleenlick/ als te vo-
ren / de vaert op te doen ende te bespie-
den/ maer ook eenige waren ende koop-
manschappen derwaerts te senden/daer
in de koopluden mochten schepen soo-
danig goet ; als 't haer beliefsde / met ee-
nige Commisen om 't selve te verhande-
len ter plaetse daer sy aen-komen sou-
den/ende dit alles vrugt-ende licent-vry.

Petrus Plancius, een vermaert Cosmo-
graphus ofte Werelt-schrijver/ is mede
een principael beleyder ende bevoorderaer
van dese Schip-vaert geweest / die de
principale ordze van de coursen geordi-
neert heeft gehad/ als oock de streckin-
ge van de landen van Tartarien, Cathay,
ende China, maer wat van de selve te oor-
deelen sy / is noch onbekent/ also de drie
toch-

tochten daer om gedaen tot geenem gewenschten eynde ghekomen / noch de coursen by hem ghestelt volkomenlick achter-volght sijn / ende dat dooz eenighe booz-geballen inconvenienten / die dooz de kortheyt des tijds niet en konden verbeteret worden.

Daer sijn dan in den voorsz Jare 1595 / van wegen den Generale Staten der Vereenichde Nederlanden ende sijn Excellentie seven schepen toe-gemaecht om te zeplen dooz de Waygats of Straet van Nassouwen, na de Coninghrijcken van Cathay ende China, twee tot Amsterdam / twee in Zeelant / twee tot Enckhuyzen / ende een tot Rotterdam / de sesse met allerley koopmanschap ende ghelt geladen / met Commisen daer by om de koopmanschap te drijven / ende het sevende een Jacht / die bevel hadde als de andere Schepen om de Caep de Tabin (ghelouden zijnde booz den uyttersten hoek van Tartarien) sijn soudien / of immers so verre / dat sy zuydelick mochten aengaen / ende geen quaet of verlet meer en hadden te vreesen van 't Ijs / als dan wederom te keeren / ende de tijdinge daer van te brengen. Op 't groot Schip van Amsterdam was Schipper ende Stuurman de voornomde Willem Barentsz, tot Commis hebbende Jacob van Heemskerck, de selve die ontrent twaelf jaren daer na / namentlick Anno 1607. in dien geweldigen Scheeps-strijt binnen de Baey ende onder 't geschut des Casteels van Gibralter, den gemeynen Vaderlande ende hem selven een onsterflijcken naem heeft verwoorven. Met dit selve Schip voer oock Gerrit de Veer, uyt wiens Journalen wy desen / ende de nabolgende derden tocht kortelick hebben getrocken.

Den 2. Iulij sijn sy uyt Texel gezeplt in 't rijzen van der Sonne / ende kregen den 14. dito 't lant van Noorwegen in 't gesicht. Den 22. na de middagh 3. 3. w. Son sagen sy een groote Walvisch recht booz de boegh leggen slapen / die dooz 't

gedrupsch van 't aen-zeplende Schip ende 't geroep van 't volck wacker wert / en also ontfwommen is / anders hadden sy hem op 't lijf moeten zeplen. Den 4. Augusti / onse Vice-Admirael / een wepnigh booz uyt wesende / stiet op een klip / doch dooz mop weder geraekten daer lichtelijcken van / wy sulcx vernemende hebben 't voorts gewent. Den 6. dito / quamen wy en den Vice-Admirael tegens den anderen te stoten / maeckende malhanderen seer reddeloos. Den 7. dito / ontmoetede haer een Enckhuyser schip komende uyt de witte zee / den 14. dito wert de hooghte des Pools bevonden 70. graden 47. minuten / ende den 18. sagen sy twee Eylanden / die d' Enckhuyser den naem gaben van sijn Excellentie ende van sijn broeder Graet Hendrick. sagen oock wester Son ten selven dage de Waygats o.n.o. van haer leggen ontrent 5. mijlen / van de 70. graden tot aen de Waygats zeplden sy meest al dooz gebroeken Ijs / ende 't rechte gat tusschen de Beelt of Afgoden-hoek ende der Samoieden lant was daer so vol af / dat het niet wel mogelick was te passeren / daerom sy op de reede gelopen sijn in de Baey die sy noemden de Traenbaey, om dat sy daer veel Traen bonde. Dit is een goede baey booz den Ijsgang / meest booz alle winden beschut / ende men mach so verre daer in zeplen als men wil / 5. 4. ende 3. vadem goede steek-gront / doch by den oost-wal is 't diepste water.

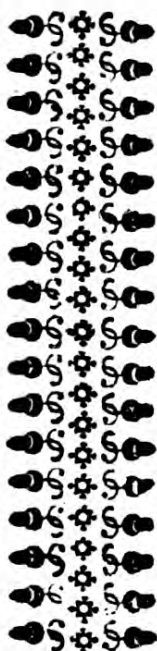
Den 21. Augusti / trocken sy op 't lant van de Waygats met 54. personen / om te vernemen nae de gelegentheyt aldaer. Ontrent 2. mijlen te landwaert inkomende / hebben sy gebonden verscheppen sleden met Belle-werck / Traen / ende diergelijke waer / oock voetstappen van menschen ende Rheeden / daer dooz sy vermoeden datter menschen ontrent moesten woenen / oft immers komen hanteren. Dit mochtmen te meer besporen aen de menigte van beelden / die men aldaer op den Beelt-hoek (also van haer ge-

Om 't Noorden nae China.

genaemt) seer veel bant. Wyders te landwaerts inkomende/hebben sy alle midelen aen-gewent om eenige huysen ende menschen te binden / waer door sy onder wesen mochten worden van de gelegentheydt der zee-baert daer omtrent / maer en hebben noch volck noch huys konnen binden / daerom sy tot naerder onderrechtighe met sommighe van haer volck noch verder 3. o. aen-trocken nae den oever van der zee / aldus treckende hebben sy een gemaecte weg gebonden in het mos oft moras / omtrent ter halver knye diep / want also diep tredende vonden sy harden gront / op 't allerondiepfte was het over de schoenen diep. Men den oever gekomen zijnde hebben sy haer verblijft / overmits haer docht dat sy openinghe sagen / ende soo wernigh *Ms* / dat sy daer wel meynden door te komen. Dit hebben sy 's avonts

weder t' scheep komende voer een nienwe tijding aen boort gebracht/de Schipper hadde mede een roep-jacht uytgesonden om te sien oft de Cartarische zee open was / maer sy mochten in de zee niet komen om des *Ms* wille/dan voeren aen de Cruys-hoeck, lieten het Jacht daer leggen / ende liepen over land na de Twist-hoeck, daer sagnse dat het *Ms* van de Cartarische zee aen de kusten van Ruslandt ende Weygars in den hoeck volgestoudt was.

Den 23. dito hebben sy een Lodgie van Pizore gebonden/die van bast te samen genaeyt was / ende hadde noorde waert op geweest / om aldaer eenighe Walrus-tanden/ Traen / ende Gansen te bekomen / diese in hadden tot ladinge van de schepen die uyt Ruslandt komen souden deur de Weygars, seggende/ doen wy haer versprakendat de selve schepen

souden komen om te zeplen in de Cartarische zee voer-by de riviere Oby, tot een plaetse in Tartarien genaemt Ugolita, om aldaer te berwinteren / gelyckse alle jaers gewoon waren te doen. Sepden voorder / het soude noch 9. of 10. weken aenlopen / eer 't gat soude toe viesen / maer toe wesende/dat men dan over *Ms* mocht loopen tot in Tartarien, over de

zee / die sy noemden Marmare. Den 25. Augusti / zijn de Hollanders wederom nae de Lodgie gegaen ende hebben vriendelick met de Russen gesproken / daer sy oock vrientschap aen vernamen / want gaven haer stracy in 't aenkomen acht vette gansen / die sy veel in 't rupin van haer Lodgie hadden leggen. De onse versochten/ sy wilden een of twee met

haer aen 't schip baren / waer op sy ter-
stont seer blijdelik mede gebaren zijn tot
7. toe. In 't schip komende verwonder-
den sy haer seer vande grootheyt en goe-
de toerustinghe des selven / en na dat sy 't
van vooren tot achteren wel besien had-
den / hebben de onse haer t' eten voor ge-
set vleysch / boter / en kaes / doch sy heb-
ben 't getweygert / seggende dat het dien
dagh hare vastel-dag was / maer siende
ten laesten pekelharing / hebben daer al-
le te samen van gegeten / met hooft met
staert met al / van boven af bittende. Ge-
geten hebbende / zijns met noch een
back met haring vereert geworden / daer
van sy de onse seer bedanckten / niet we-
tende wat vrientschap sy haer daer voor
bewijzen souden / ende werden voort
met 't Nacht in de Traenbaey gebracht.

Den 31. Augusti voer Willem Ba-
rentsz aen de Zuyt-zijde van de Wey-
gats aen 't vaste lant / alwaer sy eenighe
wilde menschen / genaemt Samojeden
gebonden hebben / doch niet al te wilt /
want sy zijnde 20. in getale / met de onse /
die negen waeren / spraek gehouden heb-
ben ontrent een mijl weeghs te lande-
waert in. 't Was heel mistigh weer / soo
dat sy mogelijk van geen volck en ver-
moeden / ende de onse sagens in twee
hoopen vijf ende vijf te samen gepar-
tuurt / ende waren seer dicht by haer eer
spse gewaer werden. De Colck van de
onse is voor uit gegaen om met haer te
spreken / als sy dat sagen hebbense mede
een man voor uit gesonden / die by onsen
man komende een pijl uit sijn koker
trock / hem dreygende te schieten / waer

deur de Colck / sonder geweer zijnde be-
vreesd wert / ende riep in Russcher sprake /
schiet niet / wy zijn vrienden / d' ander
dit hoorende / heeft sijn pijl ende boogh
ter aerde geworpen / daer mede te ken-
nen gevende dat hy wel begeerde met
onse Colck sprake te houden / de welcke
andermael seggende / wy zijn vrienden /
heeft de wilde geantwoort / sijt dan wel-
koom / ende groeteden voortz malkan-
deren / beyde haer hoofden neder buggen
de ter aerden / nae der Russen maniere.

Doen heeft hem de Colck gebræghyt na
de gelegentheit van den lande ende der
zee oostwaert door de Weygats, waer van
sy hem goet beschept gedaen hebben /
seggende / als men een hoeck gepasseert
soude zijn omtrent vijf dagh reysens /
wijssende na 't n. o. datter dan een groo-
te zee is / 3. o. op / ende dat sy 't selve seer
wel wisten / overmits een van haer daer
geweesd hadde van wege haren Coning
met een partje volck / daer hy overste
van geweest was.

Eerbiedinge. De gedaente haerer kleederen is ge-
lijck men by ons de wilde Menschen af-
maelt / maer zijn eventwel niet wilt /
want gebruycken goet verstant. Sy zijn
gekleet met vellen van Rseeden van den
hoofde tot de voeten / uytgesondert de
voornaemste / die 't hooft bedecken met
eenigh gecoleurt Laeken geboedert met
pelterpe / de andere draghen alle mut-
sen van Rseens vellen / het ruygh byp-
ten / dicht aen 't hooft geboegt / ende wel
passende. Sy dragen langh haren in een
blecht geblochten hangende byten haer
kleederen op den rugge / zijn meest kort
gedaente. van statuere / met breede plattte aensich-
ten / klepne oogen / korte beenen / haer
kinnen staen uytwaerts / ende sijn seer
rascly in 't loopen ende springen. Den
breeinden Natien betrouwen sy wepuyg /
dat bleek daer aen / dat als de onse /
(die haer nochtans alle eere ende vrient-
schap bewesen hadden / den eersten Sep-
tembris andermael aen lant quamen /
ende een boogh van haer eyschten om
die te besien / dat sy 't weygerden / ende
een tepcken deden niet daer toe te willen
verstaen. De geene die sy haeren Co-
ningh noemden hadde schilt-wacht uyt-
staende / lettende op 't gene datter omme-
gingh / ende gekocht oft vercocht wert.
Een van de onse genaekte hem wat na-
der / ende betwees hem vrientchap na de
wijse by haer gebruyckelick / hem geven-
de een biscuyp 't welck hy met grooter
eerbiedinge aen-nam / ende terstont op
at / maer in 't eten / als oock voor ende
naer / nam hy scherp regard op al datter
omgingh. Haer sleden stonden altyt veer-
digh met en oft twee Rseeden ingespan-
nen / die alsoo rascly kommen loopen met
een man oft twee daer op / dat het geen
van onse paerden daer by herden moge.
Een van de onse schoot met een Mus-
ket t' Zee-waert in / daer van sy so seer
verschickten / datse liepen ende sprongen
als uyt sinnige menschen / doch besadig-
den sy haer weder / siende dat het uyt
geen quaetwillicheyt of archeyt geschie-

de. De onse deden haer seggen door ha-
ren Colck / sy gebruycken die bussen in
plaetse van boghen / ende om haer voort-
te doen sien wat kracht men daer mede
doen konde / so heeft een van de onse een
platte sien / van een halbe palm groot /
een stuck weeghs van hem op een bergh
gestelt / ende sy wel siende dat sulcx yet te
beduyden hadde / zijn in 't ronde gaen
staen wel 50. oft 60. in getale / so wat af-
wijckende. Doen heeft hy die de kus
hadde na de steen geschoten / ende die soo
geraecht / dat hy in stucken viel / hier
over waren sy noch meer verwondert
als te voren. Daer nae namen wy ons
af-schept van malkanderen met groo-
ter eerbiedinge aen weder zijde / ende
in 't Nacht zijnde lichten wy andermael
onse Mutsen / en deden de Trompetten
blasen tot haer eere / gelijk sy mede nae
hare wijse ons alle eerbiedinge en vrient-
schap bewesen / gaende voort nae haer
sleden.

Na dat sy van ons gescheyden ende
soo wat te landwaers ingereyft waren /
isser een van haer op strant komen rij-
den / om te halen een beeltd uyt den rou-
wen gesneden / dat de onse van 't strant
mede genomen hadden / ende in 't Nacht
gelept. Als hy nu in het Nacht was ge-
komen / heeft hy dit beelt ghesien / ende de
onse een tepcken gegeven / sy hadden
groot quact daer aen gedaen dat sy dat
beelt genomen hadden / De onse dit mer-
kende hebben hem 't beelt wederom ghe-
geven / ende hy steldet daer op een bergh
dicht aen den oever / sant daer een slede
om / ende liet het alsoo haelen. Na 't gee-
ne de onse beinercken konden / so hielden-
se sulcke beelden voor haer Goden / want
op den hoeck vande Waygars , die de onse
de Beelthoeck noemden / vonden sy ette-
like honderden sulcke gesneden beelden /
heel roud / boven wat ront / ende in 't
medden een heubvelken gelaten in plaets
van een neus / boven de neuse twee sne-
den in plaetse van ooghen / ende onder de
neus een snede in plaets van de mont.

Sp vonden oock voor de beelden / veel
assche ende beenen van Rysheeden / daer
uwt te gissen is dat de inwoonders aldaer
hare offerhanden gedaen hebben.

Den derden Septembrys hebben sy
's morgens zepl gemaect omtrent twee
uren voor 't rijzen van der Son / ende
quamen metter Sonnen opgangh om-
trent een mijl by oosten de Twist hoeck,
zeplende op ten noorden / tot de zijnder
Son / omtrent ses mijlen / maer doen
moesten sy 't door de veelheyt des Ijs en-
de d' onghestadigheyt des wints / als
mede door de dicke mist / dickmaels wen-
den / ende verbielen eyndelick op de oost-
zijde van het Staten Eylant, omtrent een
musket schoot van 't lant. Op dit Ey-
lant gingen sy altemet Hasen schieten/
die daer seer veel waren; ende den 6 Sep-
tembrys des morgens zijnder eenige
Boots-gezellen aen 't vaste lant gegaen
om ghesteenten te soecken / zijnde een
maniere van Diamanten / die op 't Staten
Eylant mede seer veel waren. In 't soek-
ken van de steentjens is geschiet / soo der
twee maets by mallkanderen lagen / dat
ter een witte magere Beer is listelick
aengekomen / ende greep / d' een van de-
se twee in de nek / hy niet wetende wat
het was / riep / wie grijpt my daer van
achteren? Zijn maet / die by hem in de
kuyt lach / lichte sijn hooft op om te sien
wie 't wesen mocht / ende siende dat het
een Beer was / riep och Maet / het is
een Beer / staende mits dien wel wacker
op / ende loopende al sijn best wech. De
Beer beet den eenen terstondt t' hooft in
stukken / ende soogh het bloet daer uwt.
't Ander volck dat mede aen lant quam/
liep flux derwaert wel 20. sterck / om de
man te verlossen / oft ten minsten den
Beer het doode lichaem 't ontjagen /
maer als sy haer Roers ende Spiessen ge-
belt hebbende na den Beer toe quamen/
die noch stont ende at van het doode li-
chaem / soo is hy seer wreet ende onbe-
schroomt tot haer in-gelopen / ende heeft
noch een man uwt haer wech gerukt en-

S'aen
Eylant.

Boord-
sche D'a-
manten.

Een
beer ver-
nielt twee
mensche.

de verscheurt / waer door de andere al te
samen de vlucht genomen hebben. Die
van 't Schip en 't Aacht siende dat haer
volck geblucht quam nae den oever / sijn
met aller haest in de schuyten gevallen /
ende na den oever geroept om haer volck
t' onsetzen. Men lant komende hebben
sy dat deerlick schouspel van haer volck
gesien / ende spraken derhalven mallkan-
deren een moet aen / datse gelijcker hant
tegen den Beer souden aentrecken met
Roers / Cortelassen ende halbe Lancien /
sonder dat pemant wijcken soude / doch
dit en konden sy alle soo niet verstaen /
want sommige seiden / onse maets zijn
doch al doodt / wy sullen den Beer wel
krijghen al en stellen wy ons in so open-
baren perijckel niet / mochten wy onse
maets noch haer leven redden / so moch-
ten wy ons haesten / maer nu is 't niet
geen haest te doen / dan wy moeten hem
getwis nemen / ende dat tot onse meeste
verskertheyt / want wy hebben met een
wreet sel ende verflindende beest te schaf-
fen. Doen zijnder drie van de maets wat na
bet voort aen-getreden / de Beer eben-
wel voort-barende sijn aes te verflinden /
ende op alle hare menighste / hoewel sy
wel 30. sterck waren / niet achtende.
Dese drie waren Cornelis Jacobsz. schip-
per van Willem Barentsz Willem Gijzen
Stuurman van het Aacht / ende Hans
van Ustelen, schrijver van Willem Ba-
rentsz. Als nu de Schipper ende Stuur-
man driemael geschoten ende niet uyt-
gerecht hadden / is de schrijver noch wat
bet voort uwt getreden / ende den Beer
binnen schoots siende / heeft met sijn
Roer daer op aengelept / ende hem door 't
hooft by de oogen in-getrest / maer de
Beer bleef noch al de man by de neck
houdende / ende beurde sijn hooft noch
op met man met al / doch begonst wat
te supsebollen / daer ober hebben de schrij-
ver ende een Schotsman hem op de huyt
geslagen met haere Cortelassen / so datse
in stukken sprongen / sonder dat hy sijn
aes noch verlaten wilde / in 't eynde is
Wil-

de Beer
wozt ge-
doot.

Willen Gijfen toegelopen / ende heeft den Beer met zijn Roer over de smijt geslaghen dat hy doen eerst ter aerden viel / ende Willem sprangh hem op 't lijf / ende sniet hem de strot af. Daer nae hebben sy de doode lichamen den 7. Septembrijs op het Staten Eylant begraven / den Beer gebilt / ende 't vel t' Amsterdani gebracht.

Den 9 Septembrijs zijn sy van 't Staten Eylant t' zepl ghEGAEN / maer het Ns quam soo veel ende geweldigh in / dat sy niet dooz en mochten / ende 's avonts moesten weder keeren daer sy 's morgens waren af-gebaren / zeplende den Admirael ende 't Jacht van Rotterdam op de klippen / doch sonder groote schade daer afrakende. Den 11. dito zeplden sy weder in de Tartarische zee / maer geraeckten anderwerf in veel Ns / also dat sy wederom na de Weygats zeplden / ende setteden 't by de Cruys-hoeck. Den 14. begoft het weer te beteren / de wint liep ten n. w. ende de stroom quam stijf uyt de Tartarische zee loopen / des selven

daeghs voeren sy aen d' ander zijde van de Weygats nae 't vastelant / om 't Canael te diepen / ende voeren veel in de bocht achter het Eylant met de steert / daer sy een kleyn hupsken van hout vonden / ende een groote afwateringhe. 's Morgens wonden sy 't Ancker aen boort ende de steng om hoogh / meenende andermael te versoecken om hare repse te verbazderen / maer d' Admirael van ander meeninge zijnde is blijven leggen. Den 15. 's morgens quam het Ns wederom het oost-eynt van de Weygats indrijben / so dat sy strax gedwongen waren hare Anckers te lichten / ende zijn des selven daeghs 't West-eynde van de Weygats weder uytgezeylt met de heele blote naer hups toe. Den 30. dito quam sy in 't Eylant Wardthuys / daer wy elders breeder van schrijven sullen / ende lagen daer tot den 10. Octobrijs / op welken dagh sy wederom t' zepl gingen / ende zijn den 18. Novembrijs daer aen in de Maes gekomen / na dat sy uytgeweest hadden 4 maenden en 16 dagen.

Kort Verhael van de derde , ende Alder-wonderbaerlijckste , seltzaamste , jae te vooren noyt diergelijcke gehoorde Zeylagie , by den voornoemden Willem Barentsz. achter Noorwegen , Moscovien ende Tartarien om , naer Cathay ende China gedaen , uyt de name ende van wegen des Eerbaren Raedts der vermaerde Coop-Stadt Amsterdam , in den jare 1596.

Mede gerocken uyt het Journal des voornoemden Gerrit de Veer.

Nie dat nu / so hier voren verhaelt is / de seven Schepen van de Noorder repse wederom t' hups gekomen waren / ende dat niet met sodanigen vrucht / als men wel gehoopt hadde / so is by de Ed. Mog. Heeren Staten Generael op alles goet ondersoek gedaen / ende de sake in beraet genomen / of men noch ten derden male van 's landts wegen eenige toe-rustingen soude doen / om de selve booz-genomen repse / indien 't doenlik ware / tot een goet en gewenscht eynde te brengen / doch is na lange ende

rijpe deliberatie 't selve by de booz-gemelde Heeren afgestemt. Van so daer noch eenige waren / 't sy steden of kooplieden / die sulcx breeder souden willen versoecken tot haren koste / dien wilden sy by aldien de repse wel volbracht wierde / ende het blijcken konde dat men de passagie bezeplen mocht / geerne een goede vereeringe van 's lants wegen doen / noemende tot dien eynde een merkelicke somme gelts. Over sulcx zijnder echter by den eerbaren Raet der wijd-vermaerde koop-stadt Amstelredam in 't begin sel des jaers 1596. twee Schepen toegerust /

rust/daer van het scheepsvolck op twee-
derley conditie aengenomen zijn gewor-
den/te weten/wat sy hebben souden sijn
onverrechter sake wederom quamen/en-
de daer-en-tegen watse hebben souden/
indien sy de reyse volbrachten / haer in
sulken gevalle/belovende/om haer moe-
digh te maken / een merkelycke goede
be loninge/ ende soo veel ongehoute per-
soonen daer toe nemende als sy eenigh-
sins mochten/ om te min door den treck
tot wijs ende kinderen in 't werk te vert-
sagen/ of van de reyse afgetogen te wor-
den. Op dese conditie zijn de twee Sche-
pen in 't beginsel van Meye des voorsz
jaren zepl-rede ghetweest / op 't een was
als Schipper ende Commis van de
Koopmanschappen de voornoemde Ia-
cob van Heemskerck Heyndericksz. ende
Willem Barentsz. als Opper-Stuur-
man/ op 't ander Ian Cornelisz. Rijp, als
schipper en Commies van de koopman-
schappen by den koop-luyden daer inne
geschreept. Den 18. Mey zepliden sy voor
de tweede mael ijt het Vlie / ende den
22. kregghen sy de Schotsche Eylanden
van Vitlant ende Faperhil in 't gesichte.
Den 30. warē sy op de hoogte van 69. gr.
24. min. en hadden den eersten Juy
geen nacht.

Wonder-
lich ge-
mel-tep-
ken.

Den 2. dito / ontrent 2. Z. O. Son
sagen sy een seer wonderlyk Hemel-tep-
ken / aen elcke zijde van de Sonne/ende
daer liepen twee Regenbogen door alle
die de Sonnen henen / ende daer-en-bo-
ven noch twee Regenbogen/ d' eene wijt
rontomme de Sonnen/de andere dwars
door het groote rondt / dit groote rondt
stont de onderste kant verheven boven
den Horizon 28. graden / des middaegs
als de Son op sijn hooghste was / be-
bantmen door 't meten des Astrola-
biums / dat sy waren op de hooghte van
71. graden.

Gesche-
nissen
tusschen
de Schip-
luyden
van
weesche

't Schip van Ian Cornelisz. hielt de
loef van Willem Barentsz ende quam niet
de tot hem af/maer dese gingh den anderen
een streek in 't gemoet/N. O. aen/want

hem docht hy was al te westelijck / so 't
ook namaels bleeck. Als sy nu 's avonts
by malkanderen quamen seyde hem
Willem Barentsz. dat sy noch bet ooste-
lijck moesten aengaen / om dat sy te ver-
re west-waert waren / maer Ian Corne-
lisz. Stuerman gaf tot antwoordt / dat
sy niet en begeerden in den Inham van
de Weygars te wesen. Haer courts was
N. O. ten N. ende wel 60. mijlen t' zee-
waert van 't Landt / daerom had men
doen meynde Willem, veel eer behoort
O. N. O. aen te gaen / als N. N. O.
obermits sy sulken stuck om de west wa-
ren / ja men hadde veel eer behoort oost
aen te gaen/ten minsten een deel mijlen/
tot dat men weder te recht gebracht
hadde dat door de quade winden verlor-
ren was. Doch en wilde dies niet tegen-
staende Ian Cornelisz. anders niet dan
N. N. O. aengaen / meynende als sy
oostelijcker aengaen souden / dat sy dan
in de Weygars souden komen / dies hem
Willem een streek te gemoet ging / ende
zepliden N. O. ten N. aen / daer sy an-
ders N. O. ja noch oostelijcker souden
aengegaen hebben.

Den 5. Juy sagen sy 't eerste ps/dat
haer seer wonder gaf/ende meynnden in't
eerste dat het witte Swanen waren / so
dat een van haer wandelende op 't ver-
dek onbersiens begon te roepen met luy-
der stemme/datter witte Swane swom-
men / die onder waren sulcx hoorende
sprongen flux op / ende sagen dat het ps
was / 't welck van de grooten hoop af
quam drijven/en mits dien het tegen den
avont was/wel Swanen geleeck. Des
middernachts zeplen sy daer door / ende
doen was de Son wel ontrent een graed
boven den horizon in 't Noorden. Den
7. dito bevonden sy des Pool's hooghte
74. graden / ende zepliden al langhs het
ps henen/ als of sy tusschen twee landen
gezept hadden: Het water was so groen
als gras / ende sy vermoeden datse by
Groenlant waren / komende lanx om
meer in noch dicker ps. Den 9. vonden
sy

Beren-
Eylant.

sp een Eylant leggende op de hoogte van 74. grad. 30. min. ende was na haer gisfinge omtrent vijf mijlen groot. Den 11. aen lant varende bonden sp daer veel Meewen eperen / ende waren in groot perijckel van haer lijf / want sp gingen een steple snee-bergh op / ende in 't afgaen scheen het schier dat sp alle den hals fouden gebroken hebben / so stepl was 't / maer sp setten haer neder / en gleden also

daer af / 't welck vreeselijck was om te sien / als genoeghsaem geschapen zijnde armen en beenen te sullen breeken / om datter aen de voet van den berg seer veel klippen waren / dogh sp quamen door Gods hulpe noch onbeschadigt neder. Willem Barentsz. die terwilsen in de schuyt was / ende dit aensagh / was noch meer verschrickt als sp selve. Den 12. dit to / sagen sp 's morgens en witte Beer /

Beer b
de schuyt
lup door
geslagen

ende roepden met de schuyt naer hem toe / meenende hem een strick om den hals te werpen / maer by hem komende / bonden hem so geweldigh / dat sp 't niet en dorsten bestaen / hadden derhalven meer geweer ende volck / ende lan Cornelisz. maets quamen haer mede te hulpe / daer bestreden sp 't samen den Beer wel 4. glazen lang / en hieuten hem ten laetsten met een bijl 't hooft in stucken / so dat de doot daer nae volgde : Daer na brachten sp hem in lan Cornelisz. schip / ende vilden hem ; zijn huyt was 12. voeten lang / aten oock van zijn vleesch / dog bequam haer niet wel. Dit Eylant noemden sp 't Beren-Eylant. Den 13. dito zeplden sp van het Eylant af / ende den 14. teghens den avont sagen sp een groot ding in zee drijven / meynende dat het een schip was / maer daer by komende was het een doode Walvisch / daer

groote menighste van Meewen op saten / ende gaf van hem een groote stank.

Den 17 ende 18 Junij sagen sp weder geweldig Is / ende zeplden daer langs henen / tot dat sp aen den hoeck quamen / die zuyt van haar af lag : Sp laveerden een tijt lang om daer boven te komen / maer konden niet bedrijven. Den 19 sagen sp weder lant / ende namen der Sonnen hoogte / bevindende dat sp waren op 80 grad. 11. minuten. Dit lant was seer groot / ende sp seplden daer by henen westelijck aen tot de 79 grad. daer sp een goede reede bonden / doch konden niet naerder het lant komen / vermits de wint n. o. was / recht van 't lant af / ende de Bape streckte recht noorden ende zupden in zee. Den 21 dito wierpen sp 't anchor in de gront op 18. badem voor 't lant / ende voeren te samen met lan Cornelisz. volck aen de west-zijde van 't lant om ballast

Lant ge
leggen op
80. grad.

De een
beer doo-
geslagen

ballast te halen / waer met sy aen boort komende / weder een witte Beer sagen / die na haer schip toe quam swemmen. Hier doo stonden sy van haren arbeit af / vielen gesamen der hant te boot / en roepden hem na / maer hy swom / wel een mijl t' zee waert in. Sy volgden hem met 3 schuyten achter aen / ende sloegen meest al haer geweer op sijn huut in stukken : Hy daer-en-tegen sloech sijn klauwen eens voo aen de steven van d' een schuyt / 't welck indien het soo wel in 't midden geweest hadde / hy soude mischien die schuyt om geruckt hebben / soo geweldig sijnse met haer klauwen ; En delick hebben de drie schuyten met volck hem vermeestert / doot geslagen / t' scheep gebracht ende gebilt / sijn huut was 13. voet langh.

Rotgan-
sen / ende
waer sy
haer epe-
ren uyt-
broeden.

Daer nae roepden sy met haer schuyt wel een mijl te lande waert in / daer was een goede haven / 16. 12. ende 10 vadem diep / ende al boort roepende bebonden sy dat aen de oost-zijde twee Eylanden waren / die haer oost in zee streckten. Aen de west-zijde wasser mede een geweldighen Inham / ende leech wel mede een Eyland te wesen. Doen roepden sy boort aen 't Eyland dat in de midden lagh / en bonden daer veel eperen van Rotganzen / die sy op 't nest sagen sitten / ende verjaegghden / smijtende een van de selve met een steen doot / die sy koochten met ontrent 60. eperen daer toe. Dit waren oprechte Rotganzen alsser in Hollant of Wieringen in grooter menigte alle jaers over-komen ende gevangen worden / die men tot noch toe niet geweten en heeft waer sy haer eperen leggen ende uytbroeden : Daerom sommige schippers haer niet ontsien hebben te schrijven / datse in Schotlant aen boomen wassen / ende dat de vruchten der selve boomen die in 't water vallen ganse kuykens zyns / ende strack beginnen te swemmen / maer die op 't lant vallen / bersten in stukken / ende komen te niet. Dit blijkt nu contrarie / ende is niet te verwonderen dat

niemant tot noch toe geweten heeft / waer dese vogels haer eperen leggen / na dien noyt mensche / dat men weet / op de 80. graden geweest heeft / ende dit lant noyt bekend is geweest / veel min dat de Rotganzen daer op haer jonghen broeden.

Hier staet oock te bemercken / hoe wel dit lant ('t welck wy achten Groenlant te zyn) op 80. graden ende noch hoger is leggende / datter evenwel loover ende gras op wast / oock gras etende dieren op zyn / als Rhyeden ende andere / daer nochtans op Nova Sembla, dat wel 4. graden stijf verder van de Noortpool leyt / noch loover noch gras en wast / ende niet dan vleysch-etende dieren / als Beeren ende Dossen op zyn.

I N W E R P.

„Dit lant / dat de Schrijver deses Jour-
„naels vermenmt Groenlant te sijn is het
„aller-noordelijcxste landt dat tot noch
„toe opt in kennisse is gekomen / ende
„leyt tusschen Groenlant (dat onder de
„kroon van Noorwegen behoort /) ende
„Nova Sembla (dat den Muscovijt toe-
„komt) regt tegen over ten noorden van
„Finmarcken, ofte (soo 't in 't gemeen
„genoemt wert) Noorlant in Noorwe-
„gen, streckende (nae so vele als van de
„onse tot noch bebonden is) van de
„76. tot boven de 80. graeden ende vol-
„gens dien 60. Duysche mijlen langh
„zijnde. Het geschil tusschen Willem Ba-
„rentsz. ende Jan Cornelisz, hier voren
„geroert / is eygentlijk de oorsaeck ge-
„weest van deses lants bindinge / 't welck
„aen de west-kust by haer ontdeckt sijn-
„de / wederom Anno 1608. van Henrick
„Hutson voo d' Engelschen is bezeylt
„geworden / die (so I. Hondius in sijn groo-
„te Planispherische werelt-kaart seyt)
„ten N. W. van dit lant op de hooghte
„van 81 en 82. graden een vaste ys-kust
„gebonden heeft. Sedert dien tijt hebben
„sy alle somers eenige schepen derwaerts
„gesonden / om Walrusch-tanden / ende
„Walvisch-kuykens / ofte Walvisch-
„been

„been (so men dat noemt) te halen/ende
 „Traen te branden/welke visscherij de
 „Russche Compagnie van Londe alleen
 „heeft gehad/tot dat Anno 1612. die van
 „Hollant/ Biscapen / ende Vrankrijck
 „mede begonnen hebben hare schepen
 „derwaerts te senden. De kennisse die
 „wy tot noch toe van dit Nieuwe Lant/
 „by de onse Spitsbergen/ by de Engel-
 „sche Grenlant genaemt/ hebben konnen
 „bekomē/ sullen wy hier na in een figuer-
 „tjen afbeelden/waer in wy ten meesten
 „deele noch volgen de teekeninge van
 „John Daniel tot Londen geschreven
 „Anno 1612. 't Is gelegen (soo voren
 „gesept is/) tusschen de 76 ende 80 grad.
 „N. N. W. van 't Beeren Eylant (dat
 „boven Noorwegen leyt) in een streecke
 „die by d'oude niet sonder reden voor on-
 „bewoonlijck is gehouden geweest/ om
 „haer groote koude / daer dit lant meer
 „van mede deelt als eenigh ander / en al
 „is 't datter geen landt ter werelt gebou-
 „den wort/daer minder nacht of duyster-
 „nis aen de Hemel komt/want behalven
 „dat de Sonne des somers na den langen
 „dag van 127. mael xliij. uren (die in de
 „Bave der Engelsen is/) des nachts in't
 „noorden so wepnich onder den Horizon
 „daelt/dat het licht in 't geheele Sumer-
 „sche half-jaer geensins en kan van den
 „Hemel wegh gaen / ende behalven dat-
 „ter in't Wintersche half-jaer twee volle
 „Maenden zijn dat de Sonne in't zupen
 „dagen maecht van twaelf/ elf/tien/en-
 „de so voort tot een uren langh/ so komt
 „hy noch/selvs als hy op sijn allerlaegste
 „in't zupen is/te weten in 't hartjen van
 „de lange nacht aldaer op 12½ graden na
 „aen den horizon / so dat daer ter plaet-
 „sen / te weten op 80. graden / noch alle
 „etmalen 't licht des dageraets aen den
 „Hemel gesien wort/ want (gelijck Pto-
 „lemeus ende andere seggen) wy sien den
 „dageraet als de Sonne noch 18 graden
 „beneden den horizon is. Soo en is 't
 „nochtans in genige landen/ van alle die
 „benoorden de linie Equinoctiael zijn ge-

legen / minder ofte korter tijt Sumer /
 „noch oock met minder warmte. Want
 „den 13. Junij des voorszeden Jaers
 „1613. lagh 't ijs noch soo dicht aen de
 „kust ende in de monden van de havens/
 „datter de Schepen niet in en konden/
 „en de snee (die daer op veel plaetsen al-
 „toos blijft leggen) was noch so wepnich
 „gedopt / dat de Rheen geen voetsel wi-
 „sten te krijgen / ende soo mager waren
 „als stocken. d' Oorsake van dese over-
 „lange winter en koude/ is/ dat de Sou-
 „ne aldaer ten hoogsten maer en klimt
 „tot de 33. grad. 40. min. boven den ho-
 „rizon/ende sijn stralen derhalven aldaer
 „so scheef by 't velt henen schieten/dat sy
 „de gront swaerlick konnen tot warmte
 „brenghen / daerom oock de nevel ende
 „damp/ die upt het aertrijk rijst / niet en
 „kan van de warmte wech gedreven
 „worden/ maer blijft op 't gebergte ende
 „op de Zee drijven / dat het Scheeps-
 „volck al te niet qualick een Schips-
 „langte van haer konnen sien. Hier door
 „is het oock/ dat dit Land/ ('t welk noch
 „maer en is bekent aen de Zee-kusten/
 „daer men niet siet dan hooge besneeu-
 „bergen met sommige pleynē) niet en is
 „bewassen met geboomte / noch struyc-
 „ken of eenige vruchtē/en men sieter an-
 „ders geen groente dan kort digt mosch/
 „dat upt den gelen siet / ende daer onder
 „veel blaetwe bloemtjes / doch seggen
 „de Schip-luy dat sy daer oock groen
 „gras gesien hebben. 't Bedierte datmen
 „daer gesien heeft zijn witte Beeren
 „(grooter dan Ossen) ende Hertē oft
 „Rheen/dese Rheen weyden op 't mosch
 „daer voor af gesept is / ende waren / in
 „min dan een Maent tijts dat onse sche-
 „pen daer op de kust lagen/so vet gewor-
 „den/dat het een lust was daer af te etē/
 „hebben ruyge hoozen / ende zijn wat
 „kleynder dan onse Hertē / waren de
 „menschen so ongewoon / ende so wep-
 „nigh schou daer voor / dat het gebeurt
 „is / dat secker man een Rhee met een
 „Muskiet loot getreft hebbende / het ge-

van
 etc.
 n.

Gewas
 van
 d.
 Landt.

Sijn Ge-
 dierten.

„quetste beest selfs tegen den man aen „gelsche hebbender seeckere hoornen ge-
 „liep/ so dat hy om berre viel. Sp heb- „bonden/ welke de kenners seggen dat
 „bender voorts witte/ grijsse/ ende oock „oprechte Eenhoornen sijn/ daer van dat
 „eenige swarte Vossen gesien/ en d' En- „oock de vooz-leden Somer een is over-

Walvis-
schen/ en-
de hoe sy
gevangen
worden.

„gebracht by de onse/ maer van wat ge-
 „dierte sy komen en kan men als noch
 „niet weten. In de monden van de ha-
 „vens komen groote Walvisschen van
 „verscheyden soorten/ die veel al 80. en-
 „de meer voeten langh sijn/ ende so vet/
 „dat het speck daer af komende meest al
 „versoden kan worden tot Craen. Daer
 „zijnder die geen binnen en hebben op de
 „rugge/maer binnens's monts hebben-
 „se groote lange baerden/ dat sijn blij-
 „men die de grootste een vaem lang sijn
 „ende sommighe noch langer/ sodanige
 „wordender upt een Back-hups 600. ge-
 „haelt/ ende hangen haer kains-gewijse
 „boben upt de mont ter plaetse daer an-
 „dere visschen haer tanden hebben/ doch
 „alleenlick boben/ de voozste en achterste
 „sijn seer kleyn/ so datter maer 400. vooz-
 „koopmans goet getelt worden/ ende
 „dit is vooz dees tijdt een van de profijte-
 „lickste waren die op dese kust te halen
 „sijn. Ter zijden achter het hooft heb-
 „ben sy groote binnen/ daer sy achter
 „geschoten worden met de Harpoenen/
 „om dat sy daer de Quetsuur best geboe-
 „len. Als sy de wonde voelen/ ende 't
 „Bloedt haer in 't hooft loopt/ so blasen
 „sy 't water ende Bloedt tot de neusga-
 „ten upt/ die sy boben op 't hooft hebben
 „so hoogh als de toppen van de Masten.
 „Als de visch nu zijn tocht gedaen heeft
 „nae de gront/ ende hem selven moede
 „gemaect/ so palmen de saloupen aen/
 „ende schieten hem met schichten in 't dal
 „dat hy op 't hooft heeft/ want anders
 „konnen sy hem qualik dooden. Sy heb-
 „ben een dicke swarte hundert daer een
 „bliesken over heen loopt soo glat ende
 „swart als satijn. Haer aeg is een sooz-
 „te van viskens kleynder als garnaat/
 „die sy met open kele al swemmende
 „vanghen/ ende 't Back-hups toeflup-
 „tende ins welgen. Behalven dese swar-
 „te Walvisschen zijnder oock witte/ dog
 „en worden niet vooz goet gehouden.
 „Men vint oock Swaert-visschen en-
 „de Schelvis/ maer weynigh. Water-
 „vogels zijnder seer veel ende sonderling
 „Meeuwen/ die by menigte op de kren-
 „gen van de Walvisschen gaen sitten/
 „tweederley dunckers/ Dapegaven oft
 „Tommen/ hier voren beschreven/ Gan-
 „sen/ Eynden/ die daer seer groote ey-
 „ren

Walrus-
sen.

"ren leggen / ende wonder veel Hotgan-
"sen. Wat innerwaerts vint men de Wal-
"russen / die wy wel mochten Zee-Oli-
"phanten noemen / om dat sy in groote
"van lichaem ende tanden den Oliphant
"schier gelijk zijn. Hare huyt / al is't dat
"hy upter maten dick is / sae so seer dat-
"men t'Amsterdam een gesien heeft van
"400. pont swaer / is nochtans wepnig
"weert / om dat hy te blarigh is. Sy heb-
"ben seer veel Speck om Craen af te
"branden. Wanneer sy haers gelijcke
"sien doot geslagen leggen / so klimmense
"op de doode by sulcken menichte dat sy
"die doen broepen ende verderben. Wy
"mijlen innerwaerts op 't versche af wa-
"ter / leggen de zee-honden seer van eener
"aert met de onse. Ende dit is innerste
"kermisse die wy van dit lant ende sijn
"gedierte tot noch toe bekomen hebben.

Den 23. Junij voerder een deel van
haer volck aen lant / om te sien hoe veel
de naelden van 't compass waekte. Cer-
wijlen quam daer een witte beer na 't
schip zwemmen / ende soude daer in ghe-
klommen hebben hadden sy geen geroep
gemaect / sy schooten nae hem met een
roer / waer door hy weder af zwom van
't schip nae 't Eplandt daer d' andere
maets op waren / 't welck sy t' schepe
siende na 't lant toe zeilden / ende seet
bestonden te roepen / soo dat d' andere
meynden sy hadden 't schip op een klip
ghezepldt / ende daer ober seer banghe
waeren / gelijk oock de Beer door 't ge-
roep seer verschrickte dat hy wederom
van 't lant af zwom / daer in sy op 't schip
seer verblijt waeren / overmits de maets
die aen lant waren geen geweer en had-
den. Mengaende de wrakinge van 't com-
pass / werdt bevonden dat het scheel-
de 16. graden. Den 24. dito roeyden sy
een groot stuk innerwaerts aen / en te lan-
de ghegaen zijnde / vonden aldaer twee
Walrusse tanden / wegende t' samen ses
pondt / met noch eenige klepne. Den 25.
zeilden sy langhs het lant heenen op de
79. graden / daer vonden sy een geweldi-

ghen Inham / ende zeilden daer wel 10
mijlen in / dan moestender wederom wyt
laberen vermits contrarie wint. Den
28. raechten sy boven den hoek die aen
de west-zijde lagh / daer de boghels in soo
groote menichte waren / datse plotselick
teghen de zeilen aen vloegen. Den 29.
moesten sy van 't landt afwijcken om
des ps wille / ende zeilden tot op de 76.
graden 50. minuten. Den eersten Julij
kregen sy wederom 't Beren-Eylant in't
gesichte / ende doen quam Jan Cornelisz
met zijn Officiers haer aen boordt / al-
waer sy van contrarie meyninge zijnde /
eyndelick t' samen verdroeghen dat elck
sijn cours soude volgen / ende Jan Corne-
lisz soude / volgens sijn begeerte / weder-
om zeilen op 80. graden / vermits hy
hem in-beelde aen de oost-zijde van dat
landt lichtelick door te sullen raken / ge-
lijck hy oock dadelick noorden aen is ge-
gaen: Daer-en-tegen Willem Barentsz.
zunt aen / van wegen 't ps. Den 11. dito
gisten sy haer te wesen recht Z. ende N.
van Candinoes, dat is de ooster-hoek
van de Witte-zee / die Z. van haer lagh /
ende gingen Z. ende Z. ten O aen op de
hoogte van 72. graden. Den 13. bebou-
den sy des Dools hoogte 73. graden / en-
de vermoeden dat sy warren by Sir Huyg
Willoughby's Landt.

Den 17. Julij waren sy op de hoogte
van 74. graden 40. min. ende omtrent
zuper-Son sagen sy 't Lant van Nova
Sembla omtrent Lomsbaey. Den
18. raechten sy boven den hoek van des
Admiraliteyts Eylant, ende den 19. aen't
Cruys Eylant, daer sy t'den 20. onder ge-
set hebben / want honden niet verder
overmits het ps. Sy roeyden doen met
haer achten aen lant / ende gingen nae 't
eene Cruys toe / daer sy haer wat ruste-
den / om voort nae 't ander Cruys te
gaen / (dit Eplant heeft van dese twee
Cruysen sijn naem gekregen.) Doen sy
nu op de wegh waren / werdense twee
Beeren siende by 't ander Cruys / dies sy
verschrickten / als gantsch geen geweer

by haer hebbende. De Beeren rechten sich stepl by 't Crups op/om 't volck wel te besien / want sy rupcken veel nauwer dan sy sien / ende quamen voort daer op aen. De Scheeps-lyp niet wepnigh be- vreeft zijnde / ginghen te rugge nae de schuyt toe / al te met deerlijck om siende of de Beeren oock volghden / ende soch- ten t' ontloopen / maer de Schipper we- derhieltse / seggende / die eerst begint te loopen dien sal ick met dese Boots-haek in sijn huydt steeken / want 't is beter dat wy by malkanderen blijven / en proeven of wy haer met ons roepen verbaert mogen maecten : Soo gingen sy dan al soetjens ende gestadigh na de schuyt toe / ende ontquament / wel blijde zijnde dat sy 't vertellen mochten ende den katten- dans soo ontspronghen waren. Den 21. July wert des Pools hooghte be- bonden te zyn 76. graden 15. minu- ten / ende de afwijckinge van de naelde 26. graden stijf.

Een 33-
schos 52.
badem
dick.

Den 6. Augusti quamen sy boven den hoek van Nassouw, en den 7. by de hoeck van den Troost, daer sy lange tijt naer verlanght hadden. 's Abonts kregen sy mistigh weder / so dat sy het schip aen een schos ps moesten vast maken / die 36. ba- dem onder 't water vast lagh / en wel 16. badem daer boven / so dat sy 52. ba- dem dick was. Den 9. dito noch leggen- de aen dit groote stuck ps / so de Schip- per boven ging wandelen / hoorde hy een Beest snupben / en blyten voort siende / lagh daer een groote Beer aen 't Schip / daer ober de Schipper lypde begon te roepen / so dat de maets boven quamen / en sagen den Beer aen de schuyt leggen om met sijn klauwen daer in te klimmen maer sy maecten een groot geroep / daer dooz hy verschickte / en swom een stuck weg / dan keerde terstont wederom ach- ter een groote schos ps daer sy aen vast lagen / en trat stoutelijck na haer toe / om dooz by 't schip op te klimmen / maer de maets hadden boven op 't Schip het schuyten-zepl geschoren / en lagen met

vier Roers booz op 't Bzaedt-spit. De Beer wert geschooten / soo dat hy wegh liep / het sneeude soo seer / dat sy niet sien konden waer hy verboer / doch vermoe- den dat hy achter een hogen heubel bleef leggen / die daer veel op de 33-schos wa- ren. Den 10. Augusti began 't 33 getwel- digh te dryben / en sy bemerckten doen noch eerst dat het groote stuck ps / daer sy aen gemeert lagen / vast aen de gront was / want het ander ps dreef al te mael daer booz by : Hier dooz waren sy seer be- vreeft datse in 't ps soude mogen bekneelt worden / deden derhalven groote naer- stigheyt / arbeyt ende blijft om van daer te komen / en zeplden op 't ps dat het al kraeckte watter ontrent was / rakende noch aen een ander schos ps / daer sy 't wederom vast aen maecten met het werp-anker dat sy daer op brachten / en bleben daer leggen tot den avondt toe. Als sy nu 's abonts gegeten hadden / in 't eerste quartier / so begon de selve schos ps so schrickelijck te versten en te scheuren / dat het met geen woorden is wpt te druc- ken / sy laghen met de steven daer aen / vierden daerom haer touw / ende raekten also daer af : Het scheurde met een epse- lijck gekraeck in meer dan 400. stucken / onder 't water / daer 't op de gront lagh / was 10. badem dick / ende boven water twee badem. Van daer quamen sy we- der aen een ander groote schos ps / die ses badem onder water lagh / daer maecten sy aen elcke syde een touw vast / ende sa- gen doen noch een ander schos wat van haer in Zee leggen / die in de hoogte spits toe-gingh als het spits van een Tooren / daer voeren sy aen / ende bevonden dat het wel 20. badem diep aen de gront lag / ende rupm twaelf badem water. Den 11. Augusti roepden sy wederom aen noch een ander schos ps / de welke sy be- bonden 18. badem onder water vast aen de gront te leggen / ende 10. daer boven. Den 12. zeplden sy noch naerder on- der 't Landt / om van 't ps niet gescho- ven te worden / want overmits de groot- ste

ste drijvende ps-schossen veel bademen / diep dzeben / soo waren sy dicht onder 't Landt op 4. oft 5. badem beter daer van beschermmit : Daer was een groote afwateringe van 't geberghte / ende sy maekten het wederom vast aen een ps schos / ende noemden dien hoeck den Kleynen ^{Kleynen} Ys-hoeck.

Beer ge-
door.

Den 13. Augusti 's morgens quam der een Beer om den Oost-hoeck van 't lant henen dicht by 't Schip / en een van de maets schoot hem 't been in stukken / maer hy huppelde noch met sijn drie poten op een bergh / doch sy liepen hem na en sloeghen hem doot /ilden hem / en bragten de huyt in 't Schip. Den 15. quam sy aen de Eylanden van Orangien, en werden daer van 't Ps beset by een groote schos / daer sy in groot perijckel waren om 't Schip te verliezen / doch raekten met groote moeyten aen 't lant ende de wint quam van den Z. O. waer dooz sy 't Schip moesten verleggen. Terwijle sy daer mede besigh en seer luyt-rustigh waren / werter een Beer wakker die daer lagh en sliep / en trat tot haer aen na 't Schip toe / so dat sy haren arbeyt moesten opschorten / en sich teghen den Beer te weer stellen / die sy dooz 't lijf schoten / dat hy wegh liep na d' ander zijde van 't Epland / en begaf hem op een schos ps / maer getwaer werdende dat sy nae hem toe roepden (sprongh hy weder in 't water en swom wegh nae 't landt toe / doch sy onderschepten hem den weg en hieuten hem met een bijl in de kop / maer hy doock t' elckens onder als sy met de bijl naer hem toe hieuten / so dat sy groote moeyte hadden eer sy hem dooden konden. Den 16. dito roepden sy onder haer 10. met het Jacht nae 't vaste landt van Nova Sembla, en haelden de schuyt boven op 't ps om hoogh / kilommen op een hoogen berg / en pepiden hoe 't landt van haer lagh / bevindende dat het wel Z. O. en Z. Z. O. en daer nae noch wel so Z. lag / daer upt sy een quaet vermoede schiepen dat het lant Z. strek-

Noch een
Beer ge-
doot.

te / maer open water siende in 't Z. O. en O. Z. O. werden sy wederom seer verblijt / en meynen de Peps was gewonnen / so dat sy naitu en wisten hoe sy dra genoege t'scheep souden komen om 't selvighe Willem Barentsz te verwittigen. Den 18. dito maecten sy gereetschap om t' zepl te gaen / maer 't was al verloren moeyte / so dat sy na veel vergeeffsche arbeyt weder quamien van daer sy geschepten waren. Den 19. quam sy boven den hoeck van Begeerre daer dooz sy weder goets moets warē / maer geraekten al weder in 't ps / so dat sy moesten te rugge keeren.

Den 21. zeilden sy een groot stuck in de Ys-haven, en bleven dien nacht daer leggen. 's Morgens haelden sy daer wederom upt / en maekten 't Schip vast aen een stuck ps / daer sy op klommen / en haer niet genoeg en konden verwonderen van de seltzaamheyt en 't byemde gedaente des selven : Het was boven vol aerde / en sy vonden daer wel 40. eperen op / het sagh'er oock niet upt als ander ps / maer was lasuer blau als een blauwen Hemel / alsoo datter onder 't volck groot ghespreck van viel / d' een sepde 't was ps / en d' ander bevroren lant : Ammers 't was uptermaten hoogh / en wel 18. badem onder / en 10 boven water dik.

Den 25. Augusti ontrent 3. w. Son begost het ps met de stroom weder upt te drijven / en sy meenden besijden om Nova Sembla west aen na de Wygars te seplen / want overmits sy Nova Sembla nu al ghepasseert waren / en nergens gheen openinge en vonden / so gaven sy de moet verloren om daer dooz te komen / ende waren van sinne weder naer hups te keeren / maer komende aen de Stroomt bay moesten weder te rugge van 't ps / daer seer vast lag. Den 26. so sy booz by de Ys-haven gekomen waren / begon 't ps soo geweldich te drijven / dat sy daer in beset werden ; Ende hoe-wel sy grooten arbeyt deden om voort te gheraeken / soo was 't evenwel al te vergeeffs

Selt-
is.

Op woensden in 't ys beset / ende ghebrongen aen de west-zijde van de ys-haven te winteren. en by so verre het ys zijn gangh ghehouden hadde / sy hadden datmael 3. mannen verloren / die op 't ys waren om openinge te maken / maer alsoo sy te rugge dreeven / en het ys daer de Mannen op waren mede dreef / so hebben sy gau ter hant zijnde / in 't voor-by drijven d' een aen de smijt gegrepen / d' ander aen de schoot / en de derde aen de groote bras die achter ypt hingh / en quamen also abontuerlijck met sulcke slinger-slagen / die sy waer namen / noch behouden t' scheep / daerse Godt grootelijcks af danckten / want het was veel eer geschapen dat sy met het ys weg gedreeven souden hebben.

Op den selven dagh quamen sy des abonts aen de west zijde van de Ys-haven, daer sy voort de geheele koude winter met grooter armoede / ellende ende verdriet moesten overblijven. Den 27. dreef het ys rondom 't schip / ende alsoo 't goet weer was / gingen een deel van de maets aen lant: Als sy nu een stuck weeghs gegaen waren / begon het tamelick ypt den 3. o. te wapen / ende 't ys geweligh aen te setten voor den boegh drijvende / 't Schip voor wel vier voeten om hoogh / dat het achter sat als of 't met den aerse inde gront geseten hadde / ende scheen dat het daer soude vergaen hebben. Die in 't Schip waren setteden

flux den bock ypt om haer lijf te behouden / ende lieten een blagge wapen / om d' andere die aen lant waeren te locken na 't schip te keeren. Dese siende de blagge wapen ende dat het schip alsoo opgeschoven was / hebben sich al wat sy mogten derwaert gehaest / meynende dat het schip al-gebozsten was. Den 28. weeck het ys wat weg / en het schip settede sich wederom recht / maer eer 't noch recht ging sitten / was Willem Barentsz met de andere Stuurman voor den boegh gaen besien hoe 't al gestelt / en hoe veel het geresen was / ende terwyl sy doende waren ober knije ober elleboge om 't selve te meten / so berste het Schip op met sodanigh gekraek / datse meenden haer lijf quijt te zijn / niet wetende waer sy haer berghen souden. Den 29. als 't Schip wederom geregt was / maekten sy gereetschap met ysere koe-boeten en andere instrumenten / om de ys-schossen / die op malkanderen geschoven lagen te breken / maer 't was al te vergeefs / so dat sy 't God moesten op-geven / ende van hem hulpe verwachten / want het ys dreef niet wegh / dat haer hulpe doen konde. Den 30. begon 't ys noch veel geweldiger als voorheen op den anderen te schupben tegen 't Schip aen / met een krachtige wint / ende groote jagt-snee / waer door 't gantsche

sche Schip op geschoven ende geknelt wert / soo dat het alles begon te kraken ende te bersten watter om en aen was / ende scheen aen hondert stucken te splijten / 't welck so schrickelijck om hooren en sien was / dat een de hapren te berge stonden van 't afsgrijfelick schouw-spel. In dese ghebaerlijckheidt wert het schip doen 't ijs aen weder-sijden tegens makanderen aen quam / recht op in de hooghte ghedreven / als of het met een vijfel op-gehevijfelt ware geweest. Den 31. werden sy wederom door 't gheweldighe drijven van 't ijs wel 4. ofte 5. voeten op-geschoven met de boort-steven / ende 't achter-schip sat in een kloof ijs / daer door sy meenden / het roer soude van 't schippen des ijs gebrijt geweest zijn / maer brack evenwel met de pen in stucken / en soo 't achter-schip in 't drijvende ijs geweest hadde / gelijk als het boort-schip / 't gansche boort-schip soude op 't ijs geschoven geweest zijn / oft mogelijk inde gront gekomen hebben / waer ober sy gantsch bevroest waren / ende hadden haer schuyt en boot al boort uyt op 't ijs geset / om ter noot haer te berghen. Maer omtrent 4. uren daer nae is 't ijs van selfs weder weg gedreven / dies sy so verblijdt waren als of sy haer leven gebonden hadden / om dat het Schip nu wederom blot geworden was. Sy vermaecten 't roer met de pen weder / ende hingen het uyt de haer op / ten eynde / of sy weder also geschoven werden / dat het dan soude ghebrijt zijn.

Den eersten Septembrijs begon 't ijs wederom te schuyt / also dat het Schip ober sijn gantsche lijf wel twee voeten op-schoof / maer bleef evenwel noch al dicht : Des nae middaeghs maecten sy ghereedschap om de schuyt ende bock ober 't ijs aen landt te slepen. Den 2. begon 't Schip wederom te schuyt van 't ijs / krakende ende barsten so geweldighe / dat sy raetsaem bonden / niet tegenstaende quaet weer / de schuyt aen lant te brengen met 13. tomen broots en twee vaet-

gens wijns / om haer ter noot by provisie t' onderhouden. Den 3. werden sy wederom gaende van 't ijs daer sy tegens aen-gheparst lagen / so dat de scheck achter van de steven geschoven wert / maer de planck en daer 't Schip mede verhuudt was / meyndense noch / dat daer aen bleef hanghen: Het touw te loefbrak mede stucken / met nieu kabel touw dat sy op 't ijs hadden vast gemacckt / door 't geweldigh aen-parfen van 't ijs / maer 't Schip bleef noch dicht / 't welck te verwonderen was / om dat het ijs so geweldighe dreef / jae datter Ijsbergen dreven soo groot als de Zout-bergen in Spangien zijn / en dat omtrent een roer schoot van 't Schip. Den 5. dito als sy's avonts gegeten hadden / quam 't ijs haer weder om besetten ende werden dapper geparst / so dat het Schip gantsch seer ober zijde begon te hellen / ende veel leet / maer bleef door Godes genade noch dicht. In sulcken noot bonden sy raetsaem / haer oude fok / met kruit / loot / roers / musketten / ende ander geweer aen lant te brengen / om aldaer een tent of hutten omtrent hare schuyt / die sy aen-gebracht hadden / te maken / namen oock sommigh broot / wijn ende timmer-ge-reetschap mede / om de bock wat te ver-maken / of sy haer inden noot mocht dienstig zijn. Om 't Schip en was soo veel waters niet / datmen een put vol had mogen scheppen. Den 7. gingender vijf van de maets op 't lant / maer de twee keerden weder / ende drie gingen voort omtrent een paer mijlen te lande-waerts in / daer sy een lievier van soet water bonden / mitsgaders oock groote menigte van hout / dat daer was komen drijven / ende eenige voetstappen van Rieeden ende Elanden / als sy niet betonden sien / want de voeten waren ghelooft d'een groter als d'andere / daer door sy sulcx vermoeden. Den 9. dito quamender 's nachts twee Beeren dicht by 't Schip / maer sy bliesen Trompetten / ende schotender nae / doch en raecten se niet /

Schrick
licheit
bergen.

niet / dooz dien 't doncker was / ende sy liepen weder wegh.

Den 11. Septembz was het stil weder / ende sy gingen met haer achten aen lant / wel versien van getweer / om te sien of 't oock alsoo was als de ander drie mannen gesept hadden / te weten / datter hout omtrent de Sibieren lagh. Want om dat sy dus lange ende menighmael omghezwervt hadden / dan in 't ijs / ende dan weder daer in / ende nu bevonden dat sy daer vast bleven sitten / ende niet wederom (als dickmaels voor-henen) los en werden / als oock om dat het nu na den herfst ende na de winter begon te gaen / soo heeft haer de noodt ghedwonghen raedt te schaffen / ende den besten boegh / na gelegentheyt / voor wenden / om aldaer te verwinteren / verwachten de wat avontuer God verleen soude. Sy hebben dan raedtsaem ghebonden / om te beter voor de koude ende wilde beesten beschermte te blijven / een hutte

Op be-
slugten
een hup-
te maken
om in te
verwinte-
ren / ende
binden
tot allen
gelu:ke
hout daer
roe d' es
nende / als
ook vrant
hout / om
van hout
de niet te
verfinag-
ten.

oft hups op te slaen / om sich daer inne ten besten sy mochten te onderhouden / ende voorts de saeckie Godt te bevelen. Hier toe heeft sich een goede ongewaen- de ghelegentheyt gheopenbaert / na- mentlijck / dat sy aen de strant vonden leggen eenige boomen met wortelen met al / gelijk de dyp mannen gesept hadden / die daer moesten sijn komen drijven / 't sy uyt Tartarien / Moscobien / oft van el- ders waer / want op 't land daer sy waren gantsch geen boomen en wassen. Van dese gelegentheyt / als offse haer Godt toeghesonden ende verleent hadde / wa- ren sy gantsch verblijdt / verhopende dat haer God noch wyders bystaen ende verlossen soude / want dit hout en diende haer niet alleen tot de timmeragie van 't hups / maer oock tot byanthout / daer mede sy haer den gantschen winter ont- hielden / sullende anders ongetwijfelt van groote koude moeten vergaen heb- ben.

Die bee-
ren ho-
men nae
't Schip
toe / ende
daer wort
een van
af-horen

Den 15 Septemb. in de morgen stont gincker een man op de wacht / en daer quamen 3. Beeren / daer van d' een ach- ter een stuck ps bleef leggen / d' andere 2. quamen op 't Schip aen / het scheeps- volck dit siende / maecten gereetschap om die te schieten. Daer stont juist een balp met blee sch op 't ps om te verber-

schen (want dicht by 't Schip was geen water) d' eene Beer stack sijn hooft in den tobbe / om een stuck vlee sch daer in te nemen / maer 't bequam hem als de hont de woest / want hy wert in sijn hooft geschoten dat hy daer doot bleef leggen / en verroerde sich niet met allen meer. Daer sagen sy doen een selt saem schou- spel /

spel / dat den anderen stil bleef staen / en star-ooghde vast op sijn macker / als verwondert zijnde waerom hy so stil mocht blijven leggen / hy rook daer aen / en siende dat hy nu doot was / ging ten laetsten wegh / maer de maets loerden vast op hem / om te sien of hy oock weder komen soude / ghelijck hy dede / en gingh op sijn achterste pooten staen / om alsoo op haer aen te komen / dan terwilsen hy also over epndt stont / soo schoot hem een van 't volck door den buick / dat hy wederom op sijn vier voeten neder viel / en met een groot gekrijfsch wegh liep. Den dooden Beer sneden sy den buick op / en haelden 't ingewant daer uyt / en stelden hem over epnde op sijn vier pooten / om te laten bevroesen / van meeninge zijnde / so sy met het Schip los geracckt hadden / hem in Hollant te brengen.

Daer na begonnen sy een slede te maken om het hout te slepen / daer sy 't hups meenden te setten. Op die tijt vroot in Zee wel twee vingeren dick. Den 16 deden sy d' eersten tocht om hout te halen / en brachten dien dag 4. balken over 't ys en snee / bykans 1. myle weegs verre / 't vroot oock dien nacht 2. vingeren dick. Den 17. gingen sy met 13. mannen na 't hout toe / en trocken onder haer thienen 5. en 5. elck een slede voort / d' ander 3 bleven by 't hout om dat te behoutwen. Sy deden gemeenlijck 2. tochten daegs / en kregen soo 't hout over hoop daer sy timmeren wilden. Den 21. was het so kout / dat sy de combus beneden in 't rupm moesten brengen / om dat het boven alles bevroort. Den 23. sterf haer Timmerman / en sy begroeven hem den 24. onder de Cingel in een kloof van een bergh / ontrent een af-wateringhe / om dat sy niet in de aerde en konden door de groote Dorst en koude. Den 25. dito reichten sy de balken op van 't hups / en begonnen vast te timmeren / dan hadde 't Schip los geworden / souden het timmeren haest hebben laten staen / en gereet geweest zijn wederom wegh te seplen /

want daer te blijven / sag haer by swaer op 't hart / maer also haer alle hope benomen was / soo moestense van de noot een deught maken / en met lijtsaemhent verwachten wat inthomste God verleen soude. Den 26. was 't een weste wint en open Zee / maer 't Schip bleef evenwel vast leggen / alsoo dat het haer meer verdriets was / als wreughde. Sy waren doen noch 16. Man sterck / en onder dat getal wasser al-te-met noch een sieck. Den 27. vroot het so geweldigh / dat als sy een spijcker in de mont namen (so men in 't Timmeren veel gewoon is te doen / so bleef 't vel daer aen hangen / als men die wederom uyt de mont nam / datter 't bloet na volghde /) ja 't was so geweldigh kout / dat sy 't qualijck konden harden te arbeiden / maer den wintersten noot dede haer daer in voort baren. Den 30. was de wint O. ende O. Z. O. ende 't hadde alle dien nacht so gesneut / als 't oock dede den gantschen dagh / dat sy geen hout mochten halen / so hoogh lagh de sneeu op malkanderen. Sy maecten een goet vier by 't hups om de aerde t' ontdopen / en die rontom het hups in te stouwen / op dat het alsoo te dichtersijn soude / maer 't was vergeefsche moeyte / want de aerde was so hart ende diep bevroren / dat syse niet ontdopen en konden / of 't soude haer al te veel hout gekost hebben / soo dat sy 't moesten laten staen.

Den tweeden Octobris reichten sy het hups op / ende setten daer boven een Mey-boom van bevroren sneeuw. Den 5. dito was de Zee heel open van 't ys so verre als sy sien konde / maer lagen noch even stijf bevroren / ende 't Schip sat wel twee of drie voeten geboepet op 't ys / soo dat sy niet anders en konden vermerken of sy lagen tot de gront toe bevroren / het was daer vier de halve vadem diep. Des selven daeghs braeken sy het voot-onder van 't Schip op / ende met die delen dekten sy 't hups / in de middel wat hooger voot de afwateringe / ende kregen 't dien

De Timmerman
sterft.

Woege
ende ge
wel:ge
oght.

dagh meest dicht. Den 7. braken sy 't achter onder mede upt / om't hups voort dicht te maken. Den 8. haddet al de voor gaende nacht so gewaeyt / 't woep oock ende sneeuwachte den heelen dagh so geweldigh / dat het scheen men soude gesmoort hebben die in de locht gekomen hadde / jae 't waer eener niet mogelijk geweest al hadder zijn lijf aengehanghen / een Schips-lengde voort te gaen / want 't en was bupten't Schip ofte hups niet te harden. Den 10. dito begon 't weer wat te beteren / alsoo dat sy weder upt het Schip bestonden te gaen / ende't gebeurde datter een van 't volck upt het Schip gaende een Beer in 't gemoet liep / dien hy schier op 't lijf was eer hy 't wist / dan liep wel dapper weder te rugge nae 't Schip / ende de Beer hem nae. In 't na-loopen quam de Beer ter plaetse daer sy voor-heen den Beer hadden gestelt te beziezen / die nu al onder de snee bewelt was / maer also dat zijn eene poot noch boven upt-stack / daer bleef dese Beer staen / ende door dit vertoeven quam de man behouden in 't Schip / roepende seer verbaest / een / Beer / een Beer. Als nu d' ander maets door zijn roepen boven quamen om nae den Beer te schieten / so en konden sy upt haer oogen niet sien / vermits den bitteren roock / die sy gedurende 't quade weder in 't Schip besloeten zijnde / geleden hadden / ende niet te lijden en soude geweest hebben om geen gelt ter werelt / maer moesten dat noch voor de koude ende sneeuw-jacht verkiezen / soo sy anders haer leven behouden wilden. De Beer vertoef de mede niet langhe aldaer / maer packte hem flux. Den 11. brachten sy haren wijn ende anderen voorraet aen lant / ende den 12. begaben sy haer met de helft van 't volck in 't hups / doen voor d' eerste mael daer in slapende / maer leden seer groote koude / door datter noch geen kope gemaekt en waren / ende sy niet te veel decksels en hadden / konden oock geen bier houden / vermits de schoor-steen noch niet ghe-

maekt en was / daer door het seer bitter roockte. Den 13. gingen sy onder haer drien nae 't Schip / ende laden een slede met bier / maer als sy die meenden nae 't hups te gaen slepen / ontfackter onbesiens so geweldigen wint / ontweder ende koude / dat sy haer wederom moeste in 't Schip begeven / vermits sy het bupten niet harden konden / moesten daerom het Bier oock bupten op de slede laten leggen ; 's anderen daeghs bonden sy de Comme daer 't in was / zijnde een Jopenbat / aen den bodem in stucken gebzoren / ende 't Bier datter upt liep voor so vast aen den bodem toe / als of het met eenig vast houdende lijn daer aen hadde gehecht geweest / sy stelden de tommen in 't hups op den bodem / ende droncken die voor eerst ledigh / maer moesten 't Bier smelten / want daer was nauwelijcx eenig onbezoren nat in de ton / doch in dat selvighe was de gantsche kracht van 't Bier / also dat het veel te sterck was om drincken / ende 't geene bezoren was smaecte als water / daerom mengden sy 't als 't gesmolten was onder malkanderen / maer 't was heel krachteloos ende smaekeloos. Den 16. dito hadder 's nachts een Beer in 't Schip geweest / maer tegens den dagh / als hy 't volck hoorde / was hy weder daer upt gelooopen. Op den selven tijt braken sy de kajuit wegh / om de deelen te besigenaen het Voorraet / dat sy doen begonnen te maken. Den 18. haelden sy 't broot upt de schuyt / die sy op 't Lant gesleept hadden / als mede den wijn / die noch niet seer bevrozen was / hoe wel sy wel omtrent ses weeken daer gelegen hadden / ende het dickmaels seer hart gebzoren hadde. Den 19. dito warender niet dan twee man ende een jongen t' Scheep / ende daer quam een Beer die met geweld wilde in 't Schip wesen / waer door het volck seer verschrikt waren / ende sagen elcx om een goet heen komen / de twee sprongen in 't rupm / ende de jonge klam in 't forketwant : Middeler tijdt quamen

quamten eenighe van de maets van 't hups na 't Schip toe / 't welck de Beer siende quam stoutelick tot haer aen / maer sy schoten hem met een Musquet / ende doen liep hy wegh. Den 20. quamten sy om 't Bier voort uyt het Schip te halen / ende bevonden datter sommighe baten in stucken gebzoren waren / ja de Wsere reepen om de Joopen-baten waren mede stucken gebzoren. Den 24. dito quam de reste van 't volck / te weten acht personen in 't hups / ende sleepten een sieck man / die seer teer ende swack was / op een slede. Sy sleepten oock met grooter moeyte ende arbeydt haeren

scheeps bock aen 't hups / ende keerden den bodem om hoogh / om den selven in tijdt ende wijse te moghen gebzupcken. Daer na siende dat het Schip eben vast bleef sitten / ende datter geen ding min te verwachten was als openinghe van 't water / soo brachten sy 't werp-anker weder 't scheep / op dat het onder de suer niet verlooren soude worden / ende haer teghen de Somer noch dienen mocht / want sy hadde noch altyt hope tot God / dat hy door 't een of 't ander middel haer teghen de Somer noch nae hups soude helpen.

Staende desen tijt / alsoo hun de Son

(het hooghste ende beste goet dat sy sien konden) began te begeven / so haelden sy met allen blijt alle dage noch sleden met goet uyt het Schip in 't hups / als eetwaer / drincken / ende alles wat sy tot de toe-rustinghe van de schuyt ende bock mochten noodigh hebben. Als sy nu op den 25. Octobris de leste slede geladen hadden / ende in de seelen stonden om die voort te trecken nae 't hups / so keeck de Schipper eens om / ende sagh drie Beeren achter 't Schip nae 't volck toekomen / riep derhalven / verbaest sijnde / seer luyde / om de Beeren te verbaren. De maets spronghen flux uyt de seelen om sich tegen dat onverhoede quaet ten be-

sten sy mochten te beschermen. Daer lagen t' allen gelucke twee Helbaerden op de slede / daer van kreegh de Schipper ende Gerrit de Veer elck een / ende stelden sich so ter weer / d' andere liepen al haer beste na 't Schip / ende in 't loopen viel der een in een scheur tusschen 't Ijs in / 't welck eysselijck om sien was / want sy meynden alle dat de Beeren tot hem ingelooopen ende hem verslonden souden hebben / maer God gaf dat de Beeren na 't Schip toe liepen achter 't volck dat derwaert aen was gebloden. De Schipper middelertijt / Gerrit de Veer, ende de man die in de scheur Ijs gevallen was / liepen voort 't Schip om / ende quamten be-

behouden daer in. De Beeren siende dat de Maets haer also ontkomen waren / liepen seer wreetmoedigh nae 't Schip toe / ende 't volck anders geen getweer hebbende dan de voornoemde twee Helbaerden / also sy haer niet genoegh daer op doersten verlaten / hielen de Beeren vast gaende met werpen van brandthouten ende anders / daer sy t' elckens nae liepen als een hondt na de steen doet. Daer wert een Maen geschickt onder in de Combups om vper te slaen / ende een ander om Spiessen ; vper en konden sy niet bekomen / ende derhalven oock niet schieten / oversuylen / also de Beeren eben stout aenquamen / so hebben sy den eenen met een Helbaert recht op de snuyp geworpen / daer door hy hem selven getreft bindende / allencxkens af weeck / ende de ander twee / die so groot niet en waren / gingen mede van langer hant wegh. De mannen danckten Godt dat sy also van die felle Monsters ontslagen waren / ende sleepten de siede met vzeughde nae 't hups toe. Den 26. dito sagen sy veel open water dicht by 't Landt / maer 't Is dreef noch eventwel in de Zee voor 't Schip heenen. Den 27. schooten sy een witte Vos / die sy aten / ende smaecte ghebraden zijnde seer als de Konijnen doen. Den selven dag stelden sy ook haer Horlogie weder dat de kloek sloeg / ende maecten een lamp toe om 's nachts over te branden / daer toe sy gebuyckten het gesmolten vet van den Beer. Den 29 haelden sy Cingel van de strant met sleden / en stroyden het over 't zepel dat over 't hups lag / op dat het so veel te dichtter ende warmer wesen soude / want de deelen lagen ongedreven op 't hups / also sy door 't quaet weder belet waren die te drijven.

Den eersten Nobembrijs sagen sy de Maen opgaen / als 't doncker begon te worden / in 't Oosten / ende de Son ging noch effen so hooge boven den Horizont / dat sy hem noch sien konden. Den 2. dito sagen sy hem opgaen in 't Z. Z. O.

ende ondergaen ontrent Z. Z. W. hy quam met syn volle rondigheyt niet boven / maer gingh in den Horizon langhs der aerden hemen / ende op den selven dag werter een Vos met een bijl geworpen / die sy byeden ende aten. Den 3. gingh de Son op Z. ten O. wel so Z. ende onder Z. ten W. wel so Z. ende men mocht doen in den Horizon de boven kant van de Son maer effen sien / nochtans was 't Landt daer sy hem op peylden wel soo hoog als de mars van haer Schip. Den 4. al wast stil weder / so en sagen sy nochtans de Sonne niet meer / want hy langer niet boven den Horizon quam. Doen ordonneerde de Chirurgijn een bad om te stoven van een Wijn-pijp / daer gingen sy d' een voor d' ander na altemet in / ende bonden sich daer gantsch wel by. Op den selven dagh vinghen sy weder een witte Vos / welck gedierte sich nu al temet openbaerde / terwyl de Beeren weg waren / die met de Son ons begaben / ende niet weder en quamen voor dat ook de Son wederom quam. Doen nu de Son haer verlaten hadde / sagen sy wederom dagh ende nacht de Maen sonder ondergaen / also sy in haer hooghste tepcken gingh. Den 7. dito was 't duyster weder / ende men konde de nacht van den dagh qualijck onderkennen / sonderling om dat haer Horlogie stil gestaan hadde / daer door sy vermoeden geen dagh als 't alreede dagh was : Sy hadden dien nacht upt de kop niet geweest dan om haer water te maecten / daerom wisten sy niet wel of 't light dat sy sagen van de Maen oft van den dagh was / ende hadden daer van onder malkanderen veel dispuuten / maer als 't al om quam / so was 't wel op 't hooghste van den dagh. Den 8. deelden sy 't broot onder malkanderen om / ende elck man kreeg vier pont ende thien loot in de acht dagen / daer sy voor heenen maer bijf ofte ses daghen mede toequamen / vleesch ende visch was haer noch geen noot om te deelen / maer dranch hadden sy niet veel /

veel / daer van moestense by-legghen / want het Bier dat sy noch hadden / was meest al de kracht upt gebzoren / also dat het gantsch smaekeloos was / ende dan wasser noch een goet deel gespilt. Den

Doffe-
bal.

11. stelden sy een ronden hoep toe met kabel-garen als een net t' samen gebruyt om Dossen te vangen soo dat men in 't hups mocht toe halen gelijk een bal / als de Dossen daer onder quamen / ende vingen op die tijt een Vos / daer onder. Den 12. begommen sy de Wijn mede upt te deelen elck twee loockgiens daeghs / voorts moesten sy gestadig water drincken / dat sy smolten van de snee / die sy buptens hups haelde. De 18. sneet de Schipper een pack grof wolle Laken op / en deelde dat elck na sijn behoefte / om van de koude beter beschermte te zijn.

Den 19. is de koffer met Linde-laacken geopent / ende onder de maets upt gedeelt tot Hemdden / want de tijt begaf sich alsoo / dat men allerley middelen moest gebruycken / tot onderhoudinghe des lichaems. Den 20. so 't mop ende stil weder was / wieschen sy hare Hemdden / maer 't was so kout / dat als sy die gewassen ende gewrongen hadden / soo bevroense upt het warme water so stijf / dat al leyde menise by een goet vper / soo ontliet de 3de die by het vper lag / maer die van 't vper bleef eben stijf bevroren / also dat syse wederom in 't heet siedende water moesten leggen / soudense ontdopen. Den 22. hadden sy noch 17. koepenhasen / daer van aten sy den eenen in 't gemeen / ende van d' andere wert elck een toegedeelt vooz sijn portie / die hy tot sijn nootdrift recken mocht als 't hem goet docht. Den 23. dito / door dien sich de Dossen meer als vooz henen vertoonden / so maekten sy eenige spzengen van dicke plancken / daer sy steen op leyden / ende bestaken 't rontom met eynden van sparren in de gront / dat de Dossen daer niet onder door mochten graben / en vingen so al-te-met sommige Dossen. Den 24. gingen sy met haer vieren in 't badt /

door dien sy haer qualijck geboelden / ende als sy daer upt quamen gaf haer de Barbier een purgatie in / dat haer groot goet dede. Den 25. 27. ende 28. viel soo geweldigen sneeu-jacht / dat sy gantsch ende gaer in 't hups beset waren / ende niet daer upt konden komen / maer alle haer dingen binnens hups moesten doen maer den 29. was 't mop klaer weder / so dat sy haer selfs upt het hups groeven met de sneeu wegh te schoppen / krijgende soo ten lesten een deure klaer / waer lanx sy upt kropen / ende bupten koinende vonden alle hare vallen oft spzengen onder de snee betwelt / die sy mede schoon maecten / ende vingender op dien dagh noch een Vos in / welke haer nu niet alleen diende tot spijs mitsdien sy niet veel te bicken hadden / maer van de Dellen maecten sy mutsen dight om 't hooft toe / om van de felle koude wat beter beschermte te zijn.

Den eersten Decembzys werden sy weder gantsch toegestopt van de sneeu / ende door die oorsake rookte het mede so bitterlijck / dat sy seer qualijcken konden vper maeken / ende bleven daerom meest den tijt in de kop / dan de kock moest ter noot vper maken om te kookken. Den 2. maecten sy eenige steenen heet die sy den anderen gaven in de kopen om de voeten te verwarmen / want de koude ende rookt waren beyde onlijdelijck. Den 3. mochten sy in hare kopen leggende het V's in de zee wel horen kraken / ende gaf een schrickelijck geluyt / so dat sy vermoeden dat als dan de groote V's-bergen op malkanderen stouwen ende schuyben / die sy so veel vaders dick in den Somer hadden sien leggen. Ende alsoo sy dese 2. oft 3. daghen / vermits den bitteren roock / niet so veel vpers en maecten als wel vooz heen / so vzoort so geweldig binnens hups / dat het aen de wanden ende solder / ja selfs in de kopen daer sy lagen wel twee vingeren dick bevroren was. Sy stelden oock het Sandt-glas van twaelf uren toe / daer op gestadig wacht

felte
koude.

gehouden wert/op dat sy haer in den tijt niet en souden vergiffen / want de koude was so groot / dat het Alur-werck niet gaen en konde / al hingmen schoon daer meer gewicht aen als vooz heen. Den 6. dito was 't soo geweldig kout / dat de maets malkanderen deerlick aensagen/ breefende so 't also voortaan noch kouder soude worde/ dat sy van de koude souden hebben moeten vergaen / want wat vper dat sy maecten so konden sy haer eventwel niet verwarmen / jae de Seresche Secke (die doch soo heet is) be- vooz gantsch seer/ soo dat mense over 't vper most smelten : als 't deel-dag was/ ende sy om den tweeden dagh elck om- trent een half pintjen daer van tot haer deel kregen/ daer mede sy haer soo lange moesten onderhouden/ oft anders water drincken/ dat immers met de koude niet wel ober een en quam/ ende niet en be- hoefde met sneeuw gekoelt te worden / want die wasser de moeder van.

Op leg-
gen hier
aen van
steenhou-
len / dat
haer by
nae 't le-
ven kost.

Den 7. was 't noch even quaet weder/ ende also sy onderlinge raetslaegden hoe sy 't best aenleggen souden om de koude te wederstaen / soo wasser een die gaf vooz/ datmen de steen-koolen/die sy me- de gebracht hadden upt het Schip/ nu ter uytterster noot gebruycken soude / en daer vper van maken/ also 't een heeten byant was / ende lange duerde : Op den abont leyden sy een goet vper daer van aen / dat groote hitte gaf/ maer sy had- den sich niet gewacht vooz de weerstuyt/ want obermits de warmte haer so wel verquickte / bonden sy (om die lange te houden) raedtsaem alle de deuren ende de schoorsteen dicht toe te stoppen / ende ginghen alsoo elcx na sijn kope om te sla- pen / wel gemoet zijnde dooz de verkre- gen warmte/ende langhe tijdt met mal- kanderen pratende : Maer in 't eynde bevingh haer (doch den eenen meer als den anderen) een groote dupselinghe / 't welck sy eerst gewaer werden dooz een die siek was / ende daerom sulcx te min verdraghden mocht. Als sy nu alle seer

banghe werden/ kropen eenige die noch de kloeckste waren upt haer kopen/ende stieten eerst de schoorsteen open / ende daer na de deur / maer die de deur open dede viel daer by in zwijm / ende stoz op 't sneeu neder/ 't welck hoorende Ger- rit de Veer, als met sijn kop naest aen d deur leggende haelde flux edick / ende woef hem die in sijn aensicht/ soo dat h noch bequam. De deuren gheopen zijnde / werden sy alle wederom dooz d koude verquickt / die haer te vooren so harden byant geweest hadde/ souden an- ders ongetwijfelt alle als in een zwijn ghestorven hebben. Daer nae gaf haer de Schipper/ als sy nu tot haer selfs wa- gekomen waren / elck een dronck wijn om 't hart wat te stercken. Den 9. 10. en 11. was 't helder klaer weder / ende d locht vol sterren / maer so onlijdelijck kout/ dat het den onbersochten quadjck gelooben soude/ want de schoenen bevro- ren 't volck soo hart als een hooren om de voeten / soo dat sy niet langer eenige schoenen konde gebruycken/maer maek- ten wijden klompen / het bobenste van schapen vellen daer sy met drie ofte vier paer socken ober malkanderen getroc- ken mochten in gaen/ om also de voeten te verwarmen / want selfs de kleederen op haer lijf waren van den vorst wit upt gheslaghen ende berijpt/ ende so haest sy wat lange bupten 't hups bleven/ so vzo- render blaren ende buplen aen haer aensicht ende ooren. Den 14. dito name sy de hooghte van de rechte schouder van de Reus / doen hy stont 2. 2. W. wel westelijck / ende bevonden des Pool- hooghte 76. graden. Den 18. ginghen sy met haer seven mannen nae 't Schip om te sien hoe het daer gestelt was/ ende bevonden dat het water in 18. daghe (dat sy daer niet gheweest waren) ee- dupm gewassen was / hoe wel het geer water/ maer ijs was/ dat bevooz so d als 't boben quam/ gelijk oock de Coe- lasten die sy met water upt Holland mede genomen hadden tot de gront to bevooren

bevroren waten. Den 24. dito / zijnde Kers-abondt / groeven sy haer uyt het hups / 't welk nu meest alle dage te doen was / ende saghen veel open waters in zee / want sy hadden 't ijs genoeg hooren kraken / ende hoe wel datter geen dag was / so konden sy eventwel noch so verre sien.

Op Kers-daghy was 't noch al quaet weder / doch soo hoorde sy eventwel de Boffen ober haer hups loopen / 't welk sommige sepden een quaet tepcken te wesen / ende als men vraegde waerom / soo weter geantwoort / om dat men se niet in de pot oft aen het Spit en mocht steken / want dat hadde dan een goet tepcken geweest. De koude was alle dagen so groot / dat het vper nau hitte gaf / want als sy haer voeten nae 't vper staken / soo verbranden sy eer haer kouffen dan sy de warmte gevoelden / soo dat sy stadigh genoeg te doen hadden met lappen / sae hadden sy 't niet eer gerooken als gevoelt / soudense eer gantsch verbrandt hebben / dan sy 't gewaer geworden hadden.

Na dat sy nu aldus met grooter koude / perijckel ende ongemack het jaer ten eynde gebracht hadden / zijn sy voort getreden 't jaer nae de geboorte onses Heeren Jesu Christi 1597. 't welk gelijcken ingangh gehad heeft met den uytgang des jaers voorszeden / want het weer bleef eben quaet ende kout. Sy begonnen seer op de selve tijdt haeren Wijn by klepne maetkens uyt te deelen om de twee dagen eens / ende also sy besorgt waren dat het noch langhe aenloopen soude eer sy van daer souden raecken (waer toe sommijds gantsch klepnen moet hadden) so spaerden de sommighe noch den selven Wijn so langh als sy mochten / om ter noot althijt wat in voorraet te hebben. Den 4. Januarij staecten sy (om te weten hoe de wint was) een halve lancie boven uyt de Schoorsteen met een klepndoerken oft 't vleugeltjen daer aen / maer moesten stracx daer nae sien hoe 't uyt-

waepde / want so dra als 't uytstak / was 't so stijf bevroren als een houdt / en konde dan niet draepen noch uytwerpen Den 5. het weer wat besadigt zijnde / groeven sy haere deur weder open / na dat sy nu ettelijke dagen na malkander hadden besloet geweest / ende niet een hoost mogten uytstecken : Sy maecten oock alle dingh wederom klaer / haelden hout in / ende kiloof dent / waer met sy den gantschen daghy doende waeren / om immers so veel in voorraet te hebben als 't doenlijk was vreesende of sy wederom mochten alsoo beslooten worden. Als sy nu den gantschen daghy dus geslooft hadden / werden sy gedenckende dat het drie Koninghen avont was / ende begeerden aen den Schipper / dat sy tussche al haer verdziet sich eens wat vermaeken mochten / daer toe by-brenghende den Wijn die sy verpaert ende in voorraet hadde / ende Panne-koecken met Oly backende van omtrent twee pont Meels / dat sy mede genomen hadden om de kardoesen te pappen / waer met sy so vrolijk waren als of sy 't hups een heerlijke maeltijt gehad hadden : Sy deelden oock briezken uyt / ende de Constapel was Coningh van Nova Sembla, een Landt dat wel twee hondert mijlen langh is / tusschen twee Zeen besloten.

Den 10. Januarij bevonden sy dat het water in 't Schip wel een voet gewassen was. Den 12. namen sy de hoogte van Oculus Tauri, een welbekenden sterre / ende bevonden dat dese metinghe met die van eenige andere sterre / als oock van de Sonne wel ober een quam / ende dat sy aldaer waeren op de hooghte van 76. graden / eer hooger dan laeger. Den 13. was 't klaer ende stil weder / ende sy konden doen mercken dat het licht van den daghy begon te meerderen / want sy liepen uyt en schoten de klood / die sy voorgeen niet hadden konnen sien loopen. Dan doen voort gingen sy altemet bup-tens hups / om haere leden wat te verstercken met gaen / werpen / ende loopen /

pen / op dat sy niet verlammen souden /
ende begonnen eenighe roodigheyt aen
de lucht te sien / als een schijnsel oft booz-
hede van de toekomende Son : Daer
quam ook wat meer warmte over dag /
soo datter / als sy een goet vyer aen had-
den / altemet van de wanden ende solder
van 't huys / groote stucken ys vielen /
ende het in hare koppen ontliet / dat booz-
heen niet gheschiet en was / hoe groote
vyeren dat sy oock maecten / doch des
nachts broort wederom even hart. Den
18. dito / vermits haer vranthout vast
begon te minderen / leyden sy weder
steen-koolen aen / maer sonder de schoo-
steen te stoppen / daer en voeren sy niet
qualijck mede / maer achteden 't eben-
wel beter de koolen te houden / ende het
hout wat spaerlijcker aen te leggen / om
dat de koolen haer in toekomenden tijt /
als sy met de open schuyten naer huys
souden varen / meer dienstelijck konden
zijn. Ende also 't broot al-te-met begon
te krimpen / dooz dat sommighe tonnen
haer volle wigt niet en hadden / so moest-
men de uptdeelinghe oock wat verminde-
ren / ende die te vooren met sparen wat
over gehouden hadden / mochten 't nu
daer wel inbrocken. Het Vossen van-
gen begon oock te minderen / 't welck
een boozboode was dat de Beeren haest
souden weder komen / so sy namaels ge-
waer werden.

Weder-
komst
van de
Son / die
sy nu in
11 weken
ende 5 da-
gen niet
gesien en
hadden.

Den 24. Januarij was 't mop kilaer
weder / ende Iacob van Heemskerck met
Gerrit de Veer ende noch een derde zijn
gegaenna de Zee-strant aen de zuyt-zij-
de van Nova Sembla, alwaer Veer, buy-
ten haer aller gissinge / allereerst sagh de
him van der Sonne / daer over sy flux
wederom naer huys spoeden / om 't selve
Willem Barentsz ende d' andere maets
booz een blijde tijdinghe te verkondigen:
Willem Barentsz als een kloeck ende er-
varen Stuurman / wilde dat geensins
gelooben als omtrent noch 14. daghen
booz den tijdt zijnde dat sich de Sonne
daer op die hooghte openbaren soude :

Daer tegen strecken sy hart die de Son
gesien hadden / ende hier over geschieden
verscheyden weddingen. Den 25. ende
26. was 't mistigh weder / so dat men nie-
sien konde / ende hierom meenden de ge-
ne die contrarie gewet hadden / dat sy
gewonnen hadde / maer op den 27. kilaer
de 't weer op / ende doen sagen sy al te sa-
men de Son in sijn volle rondigheyt bo-
ven den Horizon / daer upt genoeghsaer
bleeck dat sy die den 24. oock gesien had-
den. Maer also hier tegen wort boozge-
went / dat dit strijdt teghen 't gevoelen
van alle oude ende nieuwe Scribenten
jae tegens de loop der naturre / ende son-
ter Werden als oock des Hemels rondig-
heyt / daerom sommighe seggen / dat ver-
mits daer in lange geen dagh geweest
hadde / de maets sich moesten verslapen /
ende quade gissinghe gemaect hebben /
so hebben sy / op dat niemant haer en be-
dencke als of sy daer aen twijffelden / in-
dien sy dit met stil-swijgen lieten booz-
buy-
gaen / gaerne reeckenschap willen geven
van dit haer segghen / om alsoo te bewij-
sen dat sy in haere metinge ende reecke-
ninghe vast gaen. De Son doe sy hem
eerst saghen was in Aquario in den 5.
graedt / ende 25. minuten / ende hy be-
hoorde vertoest te hebben / nae haer eer-
ste gissinge / tot den 16. graet / ende 27.
minuten / eer hy hem aldaer op de hooghte
van 76. graden soude verschijnen.

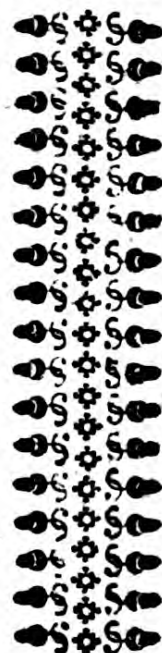
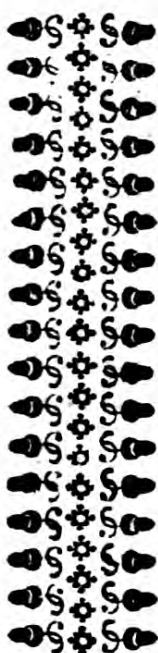
Den boozsz 26. dagh Januarij werd
de siecke man die sy onder haer gesel-
schap hadden heel zwack / ende geboelde
hem seer qualijck / want hy hadde een
lang ende suur leger gehad : Sy vertroos-
ten hem naer vermogen / met wat goets
booz te seggen / ende hy stierf een wepnig
nae middernacht. Den 27. groeven sy
's Morgens een kuyt in de sneeu hy 't
huys / maer 't was so geweldig kout / dat
sy niet langhe buyten en mochten har-
den / ende mallianderen t' elckens moe-
sten verpoosen / immerg kregen ten laet-
sten noch seiven voet diepte / daer sy de
doodde man in begraven mochten : Daer
na

nae deden sy een maniere van een lijck-
predicatie met lesen en Psalmen te singe/
gingen met het Lijck upt / ende begroet-
vent. Den 31. was 't mon stil weder / en-
de sy sagen de Son heel klaer schijnen /
't welck haer seer verheughde.

Den 1. 2. 3. 4. 5. 6. ende 7. Februarij
was 't doorgaens quaet ongestuygmigh
weder / daer door haer de moet al te niet
weder wat begaf.

Den 8. dito / begont weder te beteren/
ende sy sagen de Son rijzen in 't Z. Z.
O. ende gingh onder in 't Z. Z. W. wel
verstaende op 't Compas dat sy by haer
hups gemaecht hadden van 't Loot / en-
de gestelt op den rechten Meridiaen al-
daer / anders scheeldent op haer gemeen-
ne Compassen twee streken ruim.

Den 12. Februarij wast klaer weder
ende stil / de wint Z. Doen hebben wy

onse Vallen ende Sprenghen wederom
schoon gemaecht / midlertijt quam'er
een grooten Beer tot ons na't hups toe/
daer deur wy ons alle nae hups toe hae-
steden / ende lepden op hem aen / upt onse
deur met Roers ende Musketten / ende
also hy recht op onse deur quam / so wert
hy getrest ende voor in sijn borst gescho-
ten dattet deur sijn hert achter aen den
staert upt quam / deurt gantsche lijf heen
also dattet loodt so plat was als een ko-
pere duynt die men met hamers plat
slaet. De Bep. dit voelende / dede noch
een dapperen sprong achter upt / en liep
ontrent 20. oft 30. voeten van 't hups af/
ende bleef daer leggen. Doen liepen wy
alle flux ten hups upt na den Bep. toe/
ende vonden hem noch levendich / dat hy
sijn hooft noch na ons toe op-beurde / als
oft hy sien wilde wie 't hem gedaen had-

de : maer wy hem noch niet vertrou-
wende / diens kracht wy wel eer beproeft
hadden / schoten hem noch met twee
musketten int lijf / daer deur hy stierf / en-
de wy sneden hem den buick op / ende
haelden 't inghewant upt / ende slepten
hem by 't hups / daer na vilden wy hem
ende haelden daer wel hondert pont
smeers upt / dat wy smolten ende in de
lampen branden / 't welck ons seer dien-
stich was : want wy dat nu wat te ruym-
er aentasteden / ende branden de lam-
pen doen nachten over / dat wy te voren
deur gebreck van 't smout niet mochten
doen / ja elck in sijn kop brande tot sijn
gelieven een lampe. De huyt was lang
negen voeten / breedt seben voeten.

Den 13. Febr. wast schoon klaer we-
de niet een harden Westen wint / ende
hadden doen meer licht binnens hups
deur

deur 't branden van de lampen / dat wy altemet met lesen ende anders den tijdt beter konden deur brengen / als wel doen doe wy den nacht ende dag deur de dups-stermissen qualijck konden onderscheyden ende geen lampen gestadich branden.

Den 14. Februarij wast klaer weder / met een harden Westen wint booz den middach : maer nae de middach wast stil. doen gingen wy met ons vijf personen na 't Schip om te sien hoe 't daer gestelt was / ende bevonden dattet water in 't Schip vermeerderd was / doch niet veel.

Den 15. Februarij wast quaet weder / ende waepde een vliegenden storm upten Z.W. met gheweldigen jachtsneeu / also dattet gantsche hups wederom toe stoof.

Ander nacht quamen de Dossen na het doode aes vanden Bepz by 't hups / daer deur wy bevroest werden / dat oock alle de Bepzen die daer ontrent waren na ons toe souden komen / also dat wy raetsaem vonden dat wy het aes diep onder 't sneeu souden begraven / soo drae wy bukten 't hups souden komen.

Den 16. Februarij wast noch al effen quaet weder / ende jacht-sneeu met een Z.W. windt. Desen dach wast Dastelabont / ende wy vermachten ons een weynich in onse druck ende swaricheyt / elck bracht een raantsontjen wijns by tot een gedachtenis dat de winter af nam / ende de vrolijke tijt nakende was.

Den 17. Februarij wast moer stil weder met een donckere lucht / de wint Z. Doen machten wy onse deur wederom op / ende scheptent sneeu wech / ende smetent aes in 't gat daer wy 't hout upt ghehaelt hadden / ende bestoptent daer onder / om de oorsaeck wech te nemen / dat de Bepzen niet na ons toe souden komen. Wy stelden mede de springen wederom toe / om de Dossen te vangen.

Op den selfden dach gingen wy met ons vijben noch eens nae 't Schip / om te sien hoe 't daer ghestelt was / ende bevonden meest in eene doen / siende in 't

Schip veel voet-stappen van Bepzen / als of sy deur ons afwesen / 't selfde booz haer ingenomen hadden.

Den 18. wast quaet weder met een Z.W. wint ende veel jacht-sneeu / ende groote koude. Ander nacht alsoo wy Lampen branden / ende sommighe laet wacker waren / so hoorden wy boven op ons hups eenige beesten trappen / 'twelk deur 't sneeu meerder scheen alst wel was / soo hardt kraeckte het sneeu dattet groot geluyt gaf also dat wy meenden dattet Bepzen waren maer alst dach geworden was / soo vondenmen anders geen voet-stappen dan van Dossen / dat wy meenden dat Bepzen waren ghe- weest : want de nacht die eensaem ende eyselijck in hem selfs is / die maecte 't gene dat eyselijck scheen / nog eyselijker.

Den 19. Febz. wast stil / met klaer helderen lucht / de wint Z.W. Doen hebben wy de hoochte van der Sonne ghenomen / dat wy in menighen tijdt niet hadden kunnen doen / vermits dat den Horizont niet claer was / soo mede om datse soo hooch niet en gingh / noch soo veel schaduwte gaf als men op den Astro- labium behoeften / soo hebben wy een instrument toegestelt / wesende een half ront / op d' eene helft 90. graden geteyckent / daer aen hangende een draetsjen met een lootsjen / gelijk de water-passen hebben / daer mede hebben wy des Sons hoochte ghemeten als hy op 't hoochste was / ende bevonden datse verheven was boven den Horizont 3. graden / sijn declinatie was 11. graden 16. minuten / de selvighe geboecht tot de genomen hoochte / so ist 14. graden 16. minuten / die getrocken van de 90. graden blijft des Pools hoochte 75. graden 44. minuten. Ende alsoo de voornemde hoochte van drie graden genomen is aen de onderste kant des Sons / soo moet men de resteerende 16. minuten voeghen tot des Pools hoochte / ende blijft dan effen 76. graden / ghelijck alle onse meetinge booz heen geschiedt zijn.

Den 20. Februarij waer quaet weret met geweldigen jacht-sneeu upten 3. w. ende waren daer deur wederom in't hups beset/ als dickwils voorgehen.

Den 21. dito hadden sy gantsch geen hout meer/ ende also 't quaet weder was met harde wint ende dicke jacht-sneeu/ so moesten wy hier en daer sommig hout ergens af breeken/ ende opsoecken dat onder de voeten vertreden lag/ daer men in de rupmte niet op gegift en hadde.

Den 28. haelden sy onder haer thienen noch een stede hout met geen minder arbeit ende moeyte als te vooren/ want een van de maets mocht haer langer niet helpen/ dooz dien hem een van sijn groote teenen het voozste lit afgevoeren was.

Den 8. Maert konden sy in 't N. O. in de zee gantsch geen Ijs sien/ waer dooz sy wel vermoeden dat in 't N. O. van haer een rupme Zee wesen most.

Den 16. April/ in der nacht quam der een Beer na 't hups toe/ dies sy haer beste dede te schieten/ maer dooz het damp weder/ ende 't krimp bochtigh was/ soo wepgerde 't Boer los te gaen. De Beer quam wel stout aen de trappen af nae de deur van 't hups/ ende poogde daer in te breeken maer de Schipper hiel de deur toe/ dies hy te rugge keerde. Omtrent twee uren daer na is hy weder gekomen ende op 't hups geklommen/ daer hy sulken gebaer maecte dat het schrickelijck om hooren was/ komende eyndelijck aen de Schoorsteen/ ende daer so grooten geweld bedrijvende dat het scheen hy soude de Schoorsteen om verre gesmeten hebben/ hy scheurde 't zepl datter om vast gemaect was ende stelde een eysselick getier/ doch gingh ten lesten wederom heenen sijns weeghs.

Den eersten May koochten sy haer leste Vleesch dat sy lange gespaert hadde ende was noch soo goet dat de leste beet haer so wel smaecte als d' eerste/ doch had eventwel dese mangel dat het niet langer dueren wilde. Den 2. woeyt een

geweldighe storm upt de Z. W. also dat de Zee meest al klaer weret van 't Ijs/ daer dooz sy begonnen te lanchen naer Hollandt/ want sy daer lange genoech hups gehouden hadden: Ende also de beste spijz/ die haer de meeste sterckheyt gaf/ als Vleesch/ grutten ende anderz/ haer nu ontbrack/ ende sy nochtans wat sterck behoefden te wesen/ om den aenstaenden arbeit te verdragen/ so heeft de Schipper de reste van 't Speck onder haer om gedeelt/ zijnde een kleyn baetsgen met pekelspeck/ daer van sy elck kregen twee oncen daeghs/ drie weken lang duerende/ maer doe was 't mede op. Den 4. gingen sy met haer vijben nae 't schip/ ende bonden 't vast rontom in 't ijs leggen meer als te vooren/ want omtrent half Maert lag het maer 75. treden van 't open water/ ende nu wel 500. 't welck haer geen kleyn breez aen en bracht hoe sy 't avont oft morgghen de schijnt ende bock daer dooz ofte daer ober in 't water souden brengen.

Den 29. gingen sy onder haer 10. nae de schijnt om die omtrent het hups te vertimmeren/ doch bonden die gantsch diep bewelt in de sneeu/ daer syse met grooten arbeit ende moeyte noch uytgroebe/ maer so syse meyniden na 't hups te slepen/ konden sy (vermits sy te swack ende uytgeteert waren) 't selve niet doen daer dooz sy gantsch versuft ende moedeloos werden/ duchtende dat sy daer in souden moeten blijven stecken/ maer de Schipper vermaendese elck wat meer te doen als hy mocht/ dewijl haer leven ende welvaert daer aen hingh. Den 3. Junij/ so sy nu wederom wat stercker geworden ende van de sieckte gebetert waren/ arbeypden sy met alle macht aen den bock/ die sy eyndelijck vaerdigh kregen.

Den 12. gingen sy gelijckelijck henen met vislen/ houtweelen ende allerley gereetschap daer toe dienende/ om den weg wat te effenen waer langhs sy de schippen nae 't water souden slepen/ daer sy

En Beer
doot
schoten.

grootten arbeyt deden met houtwen / smijten / schoppen / graben ende wegh werpen. Terwyle sy nu in 't beste van haren arbeyt waren / quamder een groote magere Beer uytter Zee / op 't ijs / tegen haer aen / die sy vermoeden dat upt Tartarien moest komen (want syse wel eer 20. oft 30. mijlen in Zee gebonden hadden) ende also sy van geen Musketten versien en waren / meer als een / dat de Barbier hadde / soo liep Veer nutter haest nae 't Schip om een Musket of twee te halen : De Beer dat siende liep hem wacker nae / ende soude hem mischien achter-haelt hebben / maer de maets schoten fluckx nae hem toe / soo dat hy Veer verliet / ende sich nae de Maets keerde / maer werdt van de Barbier geschooten dat hy wegh liep / doch konde dooz dat heibelich ende compeligh ijs niet wegh komen / ende wert boort doot geschoten / als oock de tanden upt de muyl gesmeten terwijl hy noch leefde.

Den 13. Juny was 't goet mooy weder / ende de Schipper is met de timmer linden nae 't Schip gegaen / alwaer sy de schuyt ende bock boort gereedt gemaectt ende toe-gerust hebben / datter nu niet anders aen ontbrack / dan te water te brengen. De Schipper met de gheene die by hem waren / siende dat het open water was / ende een goede koelte upt den westen / heeft Willem Barentsz. die langhe sieck geweest was / te kennen gegeven / dat hem raetsaem docht nu van daer te baren / ende besloten doen onderlinghe met de gemeene maets / dat men de schuyt ende bock souden te water brengen / ende in den name Godts de reyse aenbaerden van Nova Sembla naer hups toe. Willem Barentsz. heeft te boren een kleyn cedelken geschreven / ende 't selve in een Musketts mate gedaen / in de Schoorsteen opgehangen ; met een kort verhael hoe sy uit Hollandt daer gekomen waren om te zeplen naer China, ende wat haer aldaer

Op 't hiff-
ben haer
afscheyd
ou Nota
Sembla.

op 't lant bejagent was / op aboutuer of daer pemant noch namaels quame / dat die weten mocht wat haer weder-baren was / hoe sy ter noot het hups gemaectt / ende daer thien Maenden langh hups gehouden hadden. Ende alsoo sy haer nu met twee open schuyten moesten in Zee begeben / ende een gebaerlicke reyse booz handen hadden / so schreef de Schipper mede twee brieven / die sy meest alle onderteekenden / hoe sy daer te lande so lange met groot verdriet ende ongemak verbleven hadden / op hope dat het schip los worden / ende sy daer mede noch souden wederom mogen zeplen / doch also 't selve niet gelucken wilde / maer dat het Schip eben vast bleef sitten / de tijt verliep / ende haer victualie kortte / dat sy daerom van noots-wegen tot harer behoudinge 't Schip moesten verlaten / ende met de schuyten op Gods genade nae hups zeplen. Van dese brieven hadden elcke schuyt een in / op aboutuer of sy van malkanderen verdwaelden / oft dooz storm ende onweder d' een oft d' ander vergaen mochten / dat men dan altydt noch by de overgebleven schuyte bevinden soude / hoedanig haer afscheyt ware geweest. Na dat sy nu hier in alles verdragen waren / so hebben sy de schuyt ende bock in 't water gesleept / met noch elf sleden met goet / so victualie ende wijn als koopmanschap / die sy met aller neerstigheyt hebben gesocht te bergen / te weten 6. parckens met sijn wolle Laeken / twee parckens slutweel / twee koffertjens met gelt / twee harnas-tonnen met het volcx goet / derthien tonnen broots / een ton soete-melckx kaes / een zijde speckx / twee tonnekens oly / ses klepne vaetjens met wijn / twee vaetjens edick / ende boort der boort-linden kleeven ende anders / so dat men 't goetd over hoop siende / souden gesept hebben / ten hadde niet in de schuyten gemocht. Dit gedaen zijnde hebben sy eerst Willem Barentsz. ende daer nae Claes Andriesz die beyde sieck waren / op een slede gesleept nae 't water /

Daren af
van No-
va Sem-
bla.

water/ ende in elcke schuyt een siecke ge-
daen: Doen heeft de Schipper bepde de
schuyten aen den anderen doen leggen/
ende de Maets doen ondertepckenen
't schryft dat hy gemaect hadde: Ende
op den 14. Junij 1597. smorgens om-
trent de ooster-Son/ zijn sy op Gods ge-
nade van 't landt van Nova Sembla en 't
vaste Ijs af-gescheyden met een Weste
wint/zeplende dien dagh tot aen des Ey-
lands-hoeck, maer haer eerste intrede
was niet al te goet/ want sy quamen
daer wederom dicht in 't Ijs/ dat aldaer
noch geweldighe vast lagh/ 't welk haer
geen kleyne breez en veroorzaecte. Sy
gingen met haer vieren aen lant/ om de
gelegentheyt te verspieden/ en wierpen
hier Vogels met steenen van de klippen.
Den 15. 't Ijs wat af-getweecken zijn-
de/ zeplden sy voer-by 't Vlisfinger-hoof
tot den hoeck van Begeerte. Den 16. qua-
men aen de Eylanden van Orangien.
Daer gingen sy mede aen lant/maekten
hier van 't houdt dat sy bonden/ ende
smolten een ketel sneeu-waters/ dat sy
in tonnelkens deden om te drincken. Drie
van haer gingen over 't Ijs nae 't ander
Eylant/ daer sy drie Vogels vinghen:
In 't wederom komen viel de Schipper
(die een van de drie was) in 't Ijs/ daer
hy groot perijckel leet van blijven/want

daer een geweldighe stroom gingh: Sy
koochten de Vogels ende brachten die
den siecken. Daer nae gingen sy weder
t' zepl/ ende omtrent den Ys-hoeck, zijn-
de leide de schuyten dicht by een/ riep
de Schipper Willem Barentsz. toe/hoe 't
met hem was? hy antwoorde/ al wel
maet/ ick hoope noch te loopen eer wy
te Wardthuys komen/ seggende voort
tot Veer, Gerrit zijn wy omtrent de Ys-
hoeck, soo beurt my wat op/ ick moet
dien hoeck noch eens sien/ hier werden
sy weder rontom in 't Ijs beset/ dat sy
daer blijven moesten.

Den 17. 's morgens quam 't Ijs we-
der soo breeffelijck op haer aen dringhen/
dat eener de hapren te berghe stonden
die 't sagh; Sy en konden de schuyten
niet redden/ ende meynden dat het
haer laetste heen-vaerd beduyde/ want
sy dreven so schrickelick met het Ijs he-
nen/ ende worden soo dapper geknelt
tusschen een schosse Ijs in/ dat het scheen
de schuyten souden aen hondert stucken
barsten: Daer door sy de doot elck oog-
gen-blick voor haer oogen sagen. Eyn-
delick weter gesept/ soo sy een Conto
aen 't vaste Ijs konden vast krijgen/ sy
souden de schuyten daer by moghen op-
trecken/ en alsoo uyt het quaetste van 't
Ijs zijn: Desen raedt was wel goet/

Sijn
doet
noede.

Daer sy
noch up
verloft
worden.

maer niemant en dorst de kat de bel aen hanghen / want het quam op den hals aen / nochtanſ eyschte de noot dat men 't doen most / ende 't meeste most het minste op-wegen. Veer in desen wttersten noot zijnde / ende denckende dat het met een gedrenckt half goet waghē is / als de lichtste van allen zijnde / heeft bestaen een troſ aen 't vaste Iſ te brengen krumpende van de eene drijvende schos op d' ander / ende is alsoo door Gods helpende handt aen 't vaste Iſ gekomen / daer hy de troſ vast maecte aen een hoogen heubel. Doen trocken de ander die in de schuyten waren de selve daer hy op/doen konde een man meer bedrijven / dan sy te vooren deden met haer allen. Men 't vaste Iſ komende hebbeuse niet sneller haest de siecken daer op gebracht / ober eenige lakens / ende ander gereetschap daer sy op mochten rusten / losten voort 't ander goet upt de schuyten / ende haelden die mede op 't Iſ / waer door sy dat mael upt de kaken des doots zijn verlost.

Den 18. hebbenſe de schuyten / die seer gekrenckt ende gerabzaeckt waren / wederom gerepareert ende versien / alle de naden dicht maeckende / ende verscheyden pſeſmingen leggende / daer toe haer God de Heere middel van hout gaf / om 't Dick te smelten / ende alles te bereyden datter toe diende. Daer nae gingen sy te landwaert in om eperen te soeken / daer de siecken seer na verlangden / dan konden geen bekomen / maer vinghen vier vogelen. Den 19. bleven sy noch vast in 't Iſ besloten / ende sagen gantsch geen openinghe / daer door sy 't elckens meyniden het soude daer haer leste blijden worden / doch troosten haer weder met Gods genade / die haer so dickmaels verlost hadde. Den 20. dito / ontrent Z. O. Son quam de Vongh-boots man in de bock / ende seide / dat het Claes Andriesz geschapen was niet lange te sulen maecten : Daer op Willem Barentsz seide / my dunckt het sal niet my mede

niet langhe duren ; De maets hadden wepnigh vermoeden dat Willem so krank was / want sy saten met malanderen en praten / Willem als in Veers Caertjen noch diverse pſopoosten ober ende weder : in 't eynde leyde hy het Caertjen wegh / ende seide / Gerrit geest my eens te dincien / maer als hy ghebronken hadde quam hem sulcken quaelijckheyt ober / dat hy sijn ooghen verdraeyde / ende sterft soo onvoorſien haestigh / dat sy geen tijdt hadden de Schuyper upt d' ander schuyt te roepen / ende strack naer hem sterf ook Claes Andriesz. Dese doot van Willem Barentsz bracht de maets geen kleyne droefheyt aen / want hy de principale belender en eenige Stuurman was / daer sy haer naest God op vertrouoden.

Den 30. Juny dreef 't Iſ noch even hart Oost aen door den westen wint / en daer quamen twee Beeren op een schos Iſ drijvende / die sy vermoeden de selve te sijn van 's daegs te vooren : Sy stelden haer als of sy op de maets aen gewilt hadden / maer deden 't eventuel niet. Ende ontrent Z. Z. O. Son quam der noch een Beer ober 't vaste Iſ recht op haer aen / maer gelupt hoorende / ging hy wederom heenen.

Den 1. Julij wast tamelijck weer / met een W. N. W. wint / en quam een Beer tot ons ober s wemmen : Maer wy maecten hem door veel roepen verbaert dat hy wech liep / ontrent Z. O. Son quam het Iſ met een schrikelijck gewelt op ons aen / so dat wy onse schuyten moesten op het Iſ halen met groote moepte en perijckel van ons lijf en leven. En leede veel aenstoot van de Beeren / die om onse Dictalie liepen / soo dat wy wepnich rust kosten hebben : Naē dat wy eenige dagen aldaer geseten hadden / zijn vijf Mannen gegaen naē 't naeste Eplant om te vernemen offer eenighe openinghe door handen was / want dat lange verblijven dat men aldaer vast saten / begon ons seer te verdzieten / geen

upt

uithomste fiende hoe men van daer soude komen.

Komende aen de schuyten hebbense ons dat alles vertelt/ende wy ynter noot moedigheyt scheppende/ hebben ons vermaent de schuyten ende 't goet te water te brengen/ ende quamen also met grooter swaricheyt daer ober in 't open water ontrent de Z. W. Son. Doen gingen men 't zepl/ tot dat de Son was W. ten Z. ende raekten stract wederom in 't N. daer wy de schuyten op moesten halen. Daer op zijnde konden wy 't Crups-Eylant sien/ reekende dat wy daer noch ontrent een mijl afwaren/ de wint was O. ende O. N. O.

Den 19. Julij/ aldus op 't ps sitten/ de/ zijnder ontrent de ooster Son met ons seben mannen gegaen aen 't Crups-Eylant/ ende daer komende/ hebbense daer in 't W. heel veel open waters gesien/ daer deurse gantsch seer verblijdt waren/ also datse haer haesteden watse mochten/ wederom aen de schuyten te komen/ doch raekten noch eerst 300 eperen diese met haer namen. Men de schuyten komende/ verteldense ons hoe dat sy soo veel open waters bevonden hadden alsoe oberse mochten/ hopende dat dit nu de laetstemael wesen soude dat men de schuyten ober 't ps slepen mosten/ ende dat ons voortaan 't selvige niet meer ontmoeten soude/ ende spraken alsoe malkanderen een moet aen. Wy hoorden de eperen metter haest/ende deelden die onder malkanderen/ ende toghen flux te werck ontrent Z. Z. W. Son om alle dingen vaerdich te maken/ om de schuyt ende bock te water te brengen/ ende moesten die wel 270. treden ober 't ps trecken/ dat men met grooter couragie dede/ om dat wy hoopten dattet de laeste mael soude zijn. In 't water komende/ zijn wy deur Godts genadige hulpe op sijn genade t' zepl gegaen met een O. ende O. N. O. wint/ recht voort laken/ met een goeden voortgangh/ alsoo dat men de wester Son voor by 't Crups-

Eylant raekten/ seggende van de caep de Nassouw 10. mijlen.

Ende terstont daer na verliet ons het ps/ dat men daer gants ynt quamen/ dan sagen noch wel wat in de Zee/maer dat hinderde ons niet/ ende gingen onsen coers/ W. ten Z. aen/ met een deurgaende koelte ynten O. ende O. N. O. alsoo dat wy gisten dat men in elck etmael ontrent 18. mijlen zeilde/ daer deur wy goets moets met blyfschap verbult waren/ Godt danckende/ dat hy ons ynt soo veel swaricheden (daer in scheen dat men vergaen soude hebben) verlost ende gereddet hadde/ vertrouwende op sijn goetheyt/ dat hy ons noch voortaan genadich helpen soude.

Den 20. dito/ hebbende noch heerlijcken voortgangh/ zijn sy ontrent Z. O. Son gekomen voor by den Swarten-hoek ende op den about ontrent W. Son sagen sy 't Admiraltyts Eylant, daer sy ontrent N. Son voor by zeilden. Hier sagen sy wel by de 200. Walruschen op een schoot N. zeilden dicht by haer heen/ en jaegdense daer af/ 't welck haer by naest niet ten besten vergaen hadde/ want alsoe 't geweldige sterke Zee-monsters zijn/ soo swommense dapper tot haer aen/ alsoe haer leet hadden willen weeten/ ende haerden contoim de schuyten/ niet anders dan of sy 't volck hadden willen vernielen: Van sy ontquament noch door de goede koelte/ maer 't en was doch niet wel gedaen slapende wolven wacker te maken. Den 21. passeerden sy Capo de Plancio, ende Langenes. Den 22. komende ontrent Capo de Cant, is Veers volck aen landt Doge-
vangh. gegaen/ om eenige Dogels ende eperen te soeken/ doch en vonden der geen/ maer daer nae ontrent Z. Son sagen sy een klijp die vol Dogelen sat/ daer zeilden sy aen/ en wierpen met steenen daer op/ dat sy 22. Dogelen kregghen/ en 23. eperen/ die een van 't volck van de klijp haelde. Ontrent Z. W. Son quamen sy weder aen een hoeck/ daer sy wel ontrent 125. Doge-

125. Vogelen kregen / die men met de handt op haer nesten greep / waer uyt scheen dat sy booz niemant vrees en hadden dan booz Dossen ende andere wilde beesten / die tegens die hooge steyle klippen niet op en konnen / want hadden se booz de menschen verbaert ofte schouw geweest / sy hadden 't lichtelijck konnen ontbliegen / maer mi scheen wel / waren se op de klip t' eenemael sorgeloos / die so steyl was / dat de maets in geen kleyn perijckel en waren van armen en beenen te vrecken / by sonder in 't af klimmen. Dese Vogels hadden elck maer een ey in 't nest / ende dat op de bloote klippen neer / sonder eenigh stroo oft ander rugte daer by so dat wonder is hoe sy d' eyeren in sodanigen koude konnen uytbreden. Als sy nu wederom van lant staken / kregen se recht in de windt / ende 't wasser oock so vol is dat se naer lange laberen ende vergeesse moepte daer wederom in raekten. De Schipper die met sijn schijpt bet t' zee-waert in was / siende dat sy in 't is waren / ende daer in noch zeilden / vermoede dat sy noch openinge sagen / (gelijck sy oock deden) daer sy nae toe zeilden / wende daerom mede na haer toe / ende quamen by mal-

kanderen aen 't landt / daer sy een goed haven vonden / beschermt van meest all winden. Hier gingen sy mede op 't lant ende raepden hout / daer by sy de gebangenen Vogelen koochten. Den 23. dit was doncker ende mistig weder met een N. wint / so dat sy inden selven Inham moesten blijven leggen / ondertusschen gingender eenige te landewaert in / ende vonden een deel goede Goud-steentjens. Den 24. namen sy de hoogte des Sonns ende bevonden dat sy daer laghen op 73. graden 10. min. Sy moesten noch aen strant blijven / ende gingen al weder om steentjens rapen / van de beste die sy noch opt gebonden hadden. Den 26. gingen sy t' zepl ontreut Z. Son / ende also den Inham seer groot was / wiert 't wel midder-nacht eer sy daer boven quamen. Den 27. roepden se dooz 't gebroeken is heenen / langs 't lant / ende quamen 's abouts ontreut de W. Son ter plaetse daer een geweldige stroom ging / daer dooz sy meyn den ontreut Corten lant te sijn / want sagen een grooten Inham / die sy gisten dat dooz gingh in de Cartarische Zee: ontreut N. Son passeerde sy de Cruys-hoeck, ende zeilden tusschen 't vaste lant ende een Eplandt dooz.

Den 28. Julij zeilden sy langs 't lant heen / ende quamen Z. W. Son booz

S. Laurens Bay ofte Schans-hoeck. Daer vonden sy om den hoeck twee Russche Lodgien

Sp vint
den twee
Russe
Lodgien.

Lodgien leggen / waer door sp ten deele
verblijdt waren / dat sp eens ter plaetse
quamen daer sp menschen bonden / maer
ten deele waren sp oock beducht / om dat
die Menschen wel dertigh sterck waer-
ren / niet wetende wat het voor volck
mocht wesen / Wilde of andere onduyt-
sche. De Hollanders quamen met groo-
ten arbeit aen landt / 't welck de Rus-
schen siende lieten haeren arbeit staen /
ende quamen nae de Hollanders toe /
doch sonder geweer. Malkanderen ge-
naekende / deden sp aen weder zijde / elck
op sijn maniere / malkanderen groote
eerbiedinge. Sommige onder haer wer-
den de onse kennende / ende sagen se deer-
lijck aen / waer ober de onse haer mede
quamen te kennen / ende saghen dat het
de selve waeren / die de reys te booren
(doen sp door de Weygats booren) in haer
Schip geweest hadden / ende daerom / so
sp wel merken konden / ober haer ont-
set ende bekommert waren / siende dat sp
nu so mager ende ontstelt / met sodanige
open schijptjens daer quamen s'werben /
die sp doen so wel gestelt met soo heerlijc-
ken Schip / van alles wel versien / ge-
den hadden.

Houden
sp'raech
met
Russen.

Onder haer waerender twee die den
Schipper ende Veer vriendelijck op de
schouder sloegen / als haer noch van de
boor gaende reys kennende (want nie-
mant dan sp twee en hadden doen van de
onse in de Weygats geweest) ende vraeg-
den haer nae haer Crabble, of Schip. Sp
geen Colck hebbende / beduyden haer
dat sp 't Schip in 't ys verloren hadden /
waer op de Russchen seiden / Crabble
propal, Olt/meynden d' onse was te seg-
gen/hebdy 't Schip verloren? ende ant-
woorden Crabble propal, jae wy hebben
't verloren. Doen beduyden sp / datse
met ons wijn in 't Schip gedroncken
hadden / daer ober dat een van de maets
in de schijpt liep ende tapte wat waters /
dat hy haer liet proeben / maer sp schud-
den haer hoofden / seggende no dobre,
dat is niet goet. Daer nae is de Schip-

per haer naerder getreden / ende heeft
hem in de mont laeten sien / om te ken-
nen te geben dat hy met de sijne van 't
scheur-bupck gequelt was / ende of
sp geen raedt daer toe wisten: Sp ver-
stonden dat de onse hunger hadden / en-
de een van haer liep terstont nae de Lod-
gie / halende een ront roggen-Broodt
ontrent acht pont swaer sommighe ge-
roockte Vogels: De Schipper danckte
haer / ende gaffe weder een half dozijn
beschijpten / leydende twee van haer
noch eens schenckende van de Wijn die
hy hadde / d' ander maets gingen daer
sp laghen / ende koochten hy haer byer
wat beschijpts met water / om wat
warms / in 't lijf te krijgen / wel blijde
zijnde ende God danckende dat sy 't eer-
ste in derthien Maenden eens wederont
Menschen sagen. 's Morgens den 29. di-
to hebben de Russen begonnen gereet-
schap te maecken om wegh te zeplen /
gravende upt den ringel sommige ton-
nen met Craen / diese daer onder begraven
hadden / ende nu t' scheep brachten.
d' Onse niet wetende waer sy heenen
wilden / sagen datse nae de Weygats lie-
pen / daer ober hebben se mede zepl ge-
maekt / ende volghden haer nae / dan
't werdt so mistigh ende mottigh dat sy
malkanderen quijt werden: Doch zijn
d' onse evenwel voort gezepl tusschen de
twee Eylanden door / tot dat sy weder-
om dicht in 't ijs beset werden / ende geen
openingen sagen / waer door sy vermoed-
den ontrent Weygats te moeten zijn / en-
de dat de N. W. wint het ijs aldaer in
den Inham t' samen gedreven hadde:
Sijn daerom met grooter moeyte we-
derom te rugge gebaren tot aen de twee
boornoemde Eylanden / ende hebben
aen 't een van dien hun Schijpten vast
ghemaekt.

Den 31. roepden sy van dit Eylant
na een ander daer twee krupffen op ston-
den / daer door sy meynden dat aldaer
eenigh volck gelegen hadde op haer nee-
ringe / maer bondender niemant.

Lepe-
bladeren

Sp gingen hier t' haren grooten ghe-
luck op 't lant/ want vondender Lepel-
bladeren / die haer wonderlijk wel te
passe quamen / gemerckt sy veel siecken
hadden ja meest al/ alsof van 't scheur-
bupck geplaeght waren / dat sy nauwe-
lijcks voort mochten. Sp aten dese bla-
deren by hand: vol op/ want sy in Hollant
veel hadden hooren seggen van haeren
kraght/ maer bevonden die meerder dan
sy gehoozt oft gemeent hadden / ende 't
hielp haer soo merckelijck ende hae-
stigh/ dat sy sefs verwondert waren/ ja
sommige aten terstont weder beschuyp/
dat sy kortz te vooren niet hadden kon-
nen doen.

Sp ste-
ken ober
nae Rus-
landt.

Den 3. Augusti 1597. werden sy van
beraet van Nova Sembla ober te stecken
na Ruslant zepiden derhalven Z. Z. W.
aen tot de ooster Son toe/ ende quamen
doen wederom in het ijs 't welck haer
gantsch bevroest maecte/ want sy had-
dent al overgeset ende adieu gheseyt.

Dus in 't ijs sittende met stilte/ roep-
den sy met grooten verdrietigen arbeyp
daer door/ ende raecten ontrent Z. W.
Son wederom in de ruyne zee / daer sy
geen ijs vernamen : Voort-zeplende
meynden sy de Russche kust te genaecken/
maer ontrent de N. W. Son raecten
sy weder in 't ijs / daer door sy gantsch
verslagen waren/ duchtende dattet haer
altijt aenhangen soude/ ende dat sy nim-
mermeer daer van soude ontslagen wor-
den : Ende also sy met de bock niet wel
voort konden/ noch den hoeck van 't ijs
te boben zeplen/ werden sy gedwonghen
haer daer in te begeben : Daer in zijnde
hadden sy 't wat beter / ende quamen
met grooten arbeyp in 't open water. De
Schipper / die in d' ander schuyp was /
als beter bezept zijnde / quam den N-
hoeck te boben / en quamen also weder-
om by malkanderen. Den 4. dito on-
trent Z. Son op de middagh sagen sy de
kuste van Ruslant voort wylt leggen / dies
sy heel verblijt waren / ende wat nader
komende / roepden aen lant / daer sy la-

gen tot de Z. W. Son toe : Doen zijns
van daer voort gezept lant de Russche
kust met tamelijcken voortgangh ; ende
ontrent N. Son sagen sy weder een Rus-
schen Jolle/ tot de welcke sy riepen Can-
denoes, Candenoes, maer de Russchen
riepen wederom Pitzora, Pitzora, te ken-
nen gebende dat de onse niet by Cande-
noes (so sy meenden) maer noch eerst by
Pitzora waren/ want sy door 't Compas
dat op een kist met psere banden stont /
also waren verleyt geweest / dattet haer
wel twee strecken scheelde: Dies sy/ sien-
de dat sy aldus verdooft waren/ daer ble-
ven leggen / ende verwachten den dagh.
Den 5. dito / isser een van de maets aen
landt gegaen/ ende bebout datter groen-
te was met sommige klepne boomkens/
roepende d' andere toe dat sy met hoers
soude te lande komen / want daer was
wild te schieten / daer sy seer in verblijdt
waeren; want haer eten was so goet als
op / behalven alleenlijck noch wat ver-
schimmelt Broodt / so dat sommige rie-
den / men soude de schuyten verlaeten /
ende te landwaert in loopen / oft wae-
ren alle geschapen van honger te sterben
Den 6. Augusti vermaenden sy haer om
voort te roepen (also 't recht in de wint
was) ende wylt dien Inham te komen /
maer ontrent drie mijl geroept hebben-
de/ konden niet verder komen/ so om des
contrarien wints wille/ als oock om dat
sy moedeloos ende krachteloos waeren/
ende 't lant hooger naer 't N. O. streck-
te / als sy wel gemeent hadden. Den
7. zepiden sy wylt den Inham/ ende qua-
men op den hoeck van 't landt daer sy
eerst geweest waren : Hier moesten sy 't
door contrarie wint weder vast maeken/
daer door hun herte heel kleyn wert /
siende geen wylthomst hoe sy van daer
souden raken. De sieckte ende honger
verteerde schier haer vleysch ende bloet :
Dan hadde deerlick sien mogen helpen /
't soude wel gebetert hebben. Den 8. en-
de 9. wasser noch al geen beterschap.
Derhalven zijnder eenige van de maets
aen

aen lant gegaen/ ende sagen ten laetsten een Baecken staen/ tusschen Candenoës ende 't vaste lant van Ruslant/ daer upt sy vermoeden dat het de cours was daer de Russen henen quamen. In 't wederom komen bondense onder wegen een doode Zee-robbe/ die seer stanck/ sy sleeptense mede tot aen de schuylt/ ende

meenden een goet wilt-braedt daer aen te hebben/ door datse grooten honger leden/ doch de andere verspraeckense noch seggende/ sy souden daer de doot aen eten en daerom liever noch wat lijden/ mogelijck hoe't de Heer versage. Den 11 roeyden sy totter Z. Son toe/ ende kregghen doen een mope koelte upt den Z/ so dat

sy zepl maeckten met een goede voortgangh/ en kregghen 4. a 5. Vogelen soo groot als Duyven aen de zeplen/ die wy met onse handen grepen/ dat ons wat verheugden/ maer savonts begont hart te waepen/ soo dat sy aen 't lant roeyde/ daer sy upt gingē om vers water/ maer konden geen bekomen. Sy stelde tenten om onder te schuylen want het begon geweldigh te reghenen/ ende 's midder nachts oock dapper te donderen en te blixemen/ door alle 't welcke de maets wederom bijster mismoedgh waeren/ siende datter noch geen ontsiet voor ogen was/ ende sommighe wenschten om haer doot.

Den 12. dito omtrent O. Son sagen se een Russche Lodgie aen komen met volle zeplen/ waer door sy niet weyngh verblijdt waeren/ haer haestende wat sy mochten om de schuyten in 't diep te krijgen/ ende daer na toe te zeplen. By haer komende gingh de schipper in de

Lodgie/ vragende hoe verre sy noch van Candenoës waeren/ maer konde sulckx (door onkunde van de spraekke) upt haer niet verstaen: Sy staecten bijf vingeren op/ 't welck de onse haer lieten duicken soo veel te beduyden/ als datter bijf Crupssen op 't lant stonden/ brachten oock haer Compas voort/ ende wesen dat het landt N. W. van haer lagh/ 't welck de onse op haer Compas in de alsoo bebonden. Also sy nu geen beter beschept vande Russen konden vernemen/ tradt de Schipper wat nader: ende wees haer een tonne met visch die sy hadde/ vraghende of sy die wilden verkoopen/ ende haer thomende eenfiaeel van achtē. Sy dit verstaende/ gaben hem hondert ende twee visschen/ met sommighe koerckens die sy van meel gesoden hadden/ in 't koken van haren visch. Omtrent Z. Son schepden de onse van haer/ wel verblijdt zijnde datse wat victualie bekomen hadde/ want sy hadden langen

Russche
Lodgie.

tijdt niet dan vier oncen broodts daeghs ghehadt / ende daer water toe / sonder petst ter Werelt meer. De visschen deelden sy onder malkanderen om/elck even beel / soo wel de minste als de meeste / sonder onderschept. Den 13. ginghender twee van de maets aen landt / om te vernemen of de hoeck van Candenoës aldaer in zee streckte / wederom komende / zeyden / sy konden anders niet bemercken / of 't was de hoeck die sy ghemeent hadden. Daer ober sy alle goets moets zijnde wederom in de schuyten gingen / ende roepde soo by 't lant heenen. Des namiddaghs ontrent de Z.W. Son / sagen sy dat de hoeck die sy gesien hadden / ontviel nae 't zuyden / daer door sy nu vooz gewis hielden dat het de hoeck van Candenoës was / van daer sy meenden te zeplen ober de mont van de Witte Zee / ober sulcx leyden sy malkanderen aen boort / ende staken eyndelijck van 't lant af / als sy meenden / ober de Witte Zee naer Ruslandt toe : Aldus zeplende met een goede voortgangh isser ontrent middernacht een groot onweer uyt den noorden ontsaen / waer door de twee schuyten van malkanderen verdoolden. Den 14. begont heel op te klaren / so dat die in Veers schuyt waeren haer andere maets effen sagen / en deden alle neerstigheyt om by haer te komen / maer konden niet / overmits dat het mistigh werdt. Den 15. boort zeplende met een moepe koelte / sagen sy ontrent de Z. Son het lant / ende meenden dat sy nu aen de west-zijde van de Witte Zee waren vooz by Candenoës, komende dicht onder 't land / saghen sy daer ses Russche Lodgien leggen / daer sy na toe zeplden / ende vraeghden de Russen hoe verre sy noch van Kilduyn waeren : Die beduyden haer / datse noch verde van daer waren / als noch zijnde aen de oost-zijde van Candenoës, sy meten haer handden in een / en wilde daer mede beduyde / dat de onse noch ober de Witte Zee moesten / ende dat het seer periculeus

De twee
schuyten
verdoolden
van
malkanderen.
Dere n.

soude zijn / daer met soo k'erne schuyten ober te baren / gaven de onse gebræghyt zijnde / een broot / dat sy also droogh met goede smaech al roepende op aten / maer konden niet ghelooven dat sy noch eerst daer ontrent waren / want lieten haer duncken alober de witte Zee te wesen. Den 16 setteden sy haer cours na een Russche Lodgie toe die sy aen stuur-boort gesien hadde daer sy met groote moeyte by quamen / vraegende haer na Sembla de Cool oft Kilduyn, maer sy schudden haer hoofden / ende gaven te kennen dat het Sembla de Candenoës was : Dit en geloofde de onse niet / ende begeerde van haer eenige spijs / sy gaven haer een deel schollen / daer de Schipper haer een stuck gelts vooz gaf / ende zeyde de onse doen van haer af om door 't gat te komen daerse vooz lagen / alsoo dat in zee streckte : Maer de Russchen siende dat sy op onwegh waren / ende dat de bloet meest verlopen was / sonde twee mannen met een groot broot in een kleyn Jolletjen nae de onse toe / ende beduyden haer / sy soude wederom aen haer schip komen / om malkanderen naeder te onderrechten. De onse gaven haer een stuck gelts met een stuk linden / maer sy bleven al by ons / en die van de groote Lodgie staken speck en boter om hoogh / om de onse by haer te locken ; komende by haer / haelden de onse haer Caert vooz den dagh / waer uyt sy haer onderrechten / datse noch aen de oost-zijde van de Witte Zee en Candenoës waren. Dit verstaende / waren de onse seer beducht / dat sy noch so verre reyse te doen haddē ober de Witte Zee / maer allermeeft om haer andere makers die in de bock waeren : De Schipper kocht van de Russchen drie sacken meels / darde halve zijde speck / een pot met Russche boter / en een tonneken met honigh / tot probiesie so van sijn volck / als van de andere maets of sy weder by een quamen. Middelerijt was de bloet verlopen / ende sy zeyde met de voorebbe

ebbe wederom uyt dooz't gat daer him't klepne Jolleken aen quam/zeplende tot sp een uytstekenden hoeck saghen/ die sp meenden dat Candenoos was: Daer bleven sp op den abont leggen/en koochten een pot vol water en meel / dat haer seer wel smaecte/om dat daer wat spek ende honigh in was/so dat sp doen lustig kermis hielden/ maer waren ondertusfchen bekommert met haer andere maets/ die sp niet en wisten waerse mochten ghebleven zijn.

Strijghen
van mal-
handeren
tjdingh.

Den 17. aen't ancker leggende sagen sp 's morgens in den dageraet een Russe Lodgie uyt de witte Zee aen komē/daer sp fluckx nae toe roepden/ en by haer komende kregē terstont ongeepst een bzoot: De Russen beduyden haer so sp best konden/ dat sp haer andere maets gesproken hadden / en datter 7. mannen op waren. Als nu de onse dit qualick konde verstaē oft ghelooven soo staken sp seben vingeren op/en wesen op de schuyt/daer mede betepkende dattet mede sodanigen open schuyt was / ende datse haer bzoodt/ vleys/ visch en anders meer verkocht hadden. De onse verblijdt zijnde/ werde by haer een Compasje siende/ 't welk sp kende/en gekomen was van haer Hoogboots-man / bzaeghden derhalven hoe lange het geleden was dat sp de maets gesien hadden en waer ontrent; Sp beduyden/des daeghs te voren/ende deden de onse alle eer ende vriendtschap / die haer grootelijckx danckten/ende wel gemoot sijnde dat sp tjdinge hadden van hate makers/ te meer om dat de selve so wel gespijst waren/ daer sp allermeeft in bekommert waren geweest. Roepden derhalven met alle blijt na haer toe/ of spse bekomen konden/ ende den gantschen dag geroept hebbende langs't lant henen/ vonden ontrent de middernacht een afwateringhe van versch water/ daerom sp te lande gingen/haelden water ende kregen mede eenige lepel-bladeren.

Den 18. 's morgens ontrent de O.

Son/haelden sp de steen daer sp aen lagen/in plaets van haer werp-anker op/ ende roepden al langhs't lant henen tot de Z. Son toe/ doen sagen sp een uytsteckende hoeck/ met schemeringe van eenige Crupcen/ en ontrent de Son W. mercktense aen de tepkens beschepdelick dattet de hoeck van Candenoos was/ aen de mont van de witte Zee / daer sp langhe nae verlanght hadden. Desen hoeck is een kennelicken hoeck met vijf Crupcen daer op / en men kan perfect sien hoe hy aen bepde zijden ontvalt/aen d' een in 't Z. O. ende aen d' ander Z. W. Als sp nu van meyninghe waren van daer over te steken nae de west-zijde van de witte Zee aen de Lapsche kust/ bevonden sp dat haer eene vaetgen met water meest uytgeleckt was / ende vermidts sp wel 40. mijlen weegs te vaeren hadden / eer sp by eenigh versch water souden komen/ sochten sp noch eerst aen lant te roepen om versch water te halen maer om dat het rontom so seer barrende/ dorsten 't niet bestaen / en gingen op Gods genade t' zepl/ maeckende een afstecker ontrent N. W. Son/ ende zeplden dien gautschen nacht/ als mede den dagh daer aen volgende met soo goede boort-ganch/dat sp den 20. dito/ 's morgens ontrent de O. N. O. Son het lant saghen aen de west-zijde van de Witte zee/'t welk sp dooz't rupffen van de lantzee gewaer werden/ eer sp 't sagen/ dankende Godt dat hy haer in dien tijt van ontrent 30. uren ober de Witte Zee geholpen hadde/ zijnde ontrendt 40. mijlen weeghs.

Dooz't lant wesende/ ende siende niet veel boozdeels te konnen doen met varē/ zijn sp daer tusschen eenige klippen ingelopen op een goede reede / en een weynigh binnen komende/ sagen een groote Russe Lodgie leggen/ met noch eenighe hupsen daer menschen in waeren/ roepden derhalven na de Lodgie toe/maecten haer schuyt daer aen vast/ en gingen te lande nae de hupsen/ daer him groote

bzientſchap geſchieden / want werden in hareſtoven gelept/daer ſp haer natte klederen droogde / en voorts ſeer hertelik genoot op een ſode viſch. In deſe huyskens waren 13. mannen/ die alle moꝝghens met twee ſchuyten boeren upt viſſchen/ daer twee van haer het bewint ober hadden. Sp behielpen haer ſeer ſoberlick ende aten meeſt viſch tot viſch. Boven deſe 13. mannen waren noch twee Lappen met drie wijben/ ende een kint / die wel dapper armelick leefde van 't overſchot dat haer de Ruſſen gaven/ ſo een ſtuck viſch ende eenige hoofden die ſp wegh wierpen/ welke de Lappen dan met grooter danckbaerheyt op namen / ſo dat ſp van wegen haer armoede/ de onſe hoe ſober ſp 't ſelven mochten hebben/ noch tot medelijden betweeghden/ ende heel deden ontſetten.

De 21. daghen
homenſe
wederom
by mel-
kanderen.

Den 21. kocht de Schipper verſche viſch/ ende aten die/ dat in langhe niet gheſchiet en was/ den buick vol / daer by kokende pap van meel en water / in plaetſe van broot/ſoo dat ſp nu goedts moets waren. Des namiddaeghs gingen ſp wat bet in 't Lant/ om lepel-bladers te ſoeken/ ende ſagen ondertuſſchen twee mannen op't geberghte/daer door ſp tot malkanderen ſepden / hier moet meer volcks woonen/ maer keerden/ ſonder meer acht daer op te ſlaen/ nae de ſchuyt toe. De twee mannen/ zijnde van hare maets upt de andere ſchuyte/ quamen den bergh af na de Ruſſe Lodgie toe om eenighe ſpijſe te bekomen/ dan alſoſe daer onverſiens aenquamen/ende geen gelt by haer hadden ſoo haddenſe voor haer genomen een paer boeken upt te ſchieten (die ſp wel twee ofte drie ober een hadden) om de Ruſſen daer mede te betalen / maer als ſp begonnen te naderen/ſagenſe d'ander ſchuyt leggen/ en werden malkanderen kennende/ daer door ſp aen bepde zijden ſeer verblijt / malkanderen omhelſende / en met malkanderen wat gegeten hebbende/dzinckende van den klaren als

in den Rijn voor-by Ceulen loopt. Deſe maets met haer ſchuyte hadden in noch meerder ſwarigheyt geweeſt / als d'andere daer by van verhaelt hebben/ danckten daerom geſamentlik den goeden Godt / dat hy haer ſoo genadelick gheſpaert / ende noch wederom by malkanderen gebracht hadde. Den 22. quamen d'andere maets met de boek by de ſchuyt/daer door ſp alle gelijk wel verblijdt waren / ende betwilligden doen de kock van de Ruſſen dat hy haer een ſack Meels tot broodt backen soude / 't welck hy dede : Middeltijt de Viſſchers upt der Zee komende kocht de Schipper van haer vier Cabeljauwen / die ſp te vier deden / ende als ſp nu ober maeltijt waren/ quam de Overſte van de Ruſſen by haer / ende ſiende dat ſp wepnigh broodts hadden / gaf haer een broot ; Sp nooden hem om met haer te eten / doch wilde daer niet toe verſtaen / vermits het hare vaſteldagh was / ende de onſe eenige boter oft vet ober de Viſch geſmolten hadden : Ja men konde niet ſo veel van haer krijgen/ dat ſp eens me-^{zijn} de wilden dzincken / om dat de nap wat tieu-^{van} bet geworden was / wilden oock den on-^{van} ſen hare nappen niet leenen om upt te ba-^{ge} dzincken/ ſo ſuperſtitiuſelick onderhouden ſp hare vaſteldagen. Den 23. heeft de Schipper den Overſten van de Ruſſen een goeden dzinck-pemning gegeven/ ende den kock betaelt van zijn moepte in 't backen/ daer van ſp hem bepde ſeer bedanckten / ende de twee ſchuyten zijn op den avont omtrent weſter-ſon van daer t' zepl gegaen tegen't hooghſte water. Den 24. omtrent ooster ſon zijn ſp by de ſeven Eplanden gekomen/ daer ſp veel Viſſchers vonden die ſp vzaeghden nae Kool oft Kilduyn, ende weſen haer al weſt aen / 't welck ſp mede ſo verſtonden / wierpen haer oock een Cabbeljau toe / die de onſe door den goeden voortgangh die ſp hadden / haer niet en konden betalen / maer bedancktenſe / ſeer verwondert zijnde ober haere beleeftheyt ;

hepdt; Omtrent wester Son bonden sy weder eenighe Visschers / die nae haer toe roepden / ende vzaeghden waer haer Crabble ofte Schip was / sy antwoorden op so veel Ruisch als sy geleert hadden / Crabble Propal, 't Schip is gebleven / waer op de Visschers wederom riepen / Cool Brabante Crabble, daer uyt de onse verstonden / datter tot Cola eenighe Nederlantische Schepen waren.

Den 25. dito hebben sy Kilduyn omtrent de zuyder Son in 't gesicht gekregen / ende zijn omtrent 2. 2. W. Son aen 't west-eynde des selven Eplants gekomen. De Schipper ging flux te lande waert in / ende vouter vijf oft ses kleyn huyfken / daer Lappen in woonden / die hy vzaeghde of dit landt Kilduyn was / sy beduyden jae / ende datter tot Cola drie Brabantische Crabblen lagen maer dat de twee dien dagh souden af-varen. De Maets dit bescheyt hebbende / zijn van daer omtrent W. 2. W. Son af-gebaren / in meyninge zijnde naer Warthuys te zeplen / maer in 't zeplen zijnde / gaf de wint so geweldig op / dat sy 't ober nacht niet en dorsten in Zee houden / ende namen haer cours achter twee klippen na 't Landt toe: Daer vonden sy weder een kleyn hutghen staen met drie mannen daer in / die haer vziendelick ontfingen / ende gebracght zijnde / offer geen Schip te bekomen was om naer Hollant te varen / antwoorden mede so d' ander Lappen gedaen hadden / datter drie Schepen lagen daer van de twee dien dagh meyn den af te varen. Wyders gebracght zijnde / of sy met een van de onse ober Land nae Cool wilden gaen / men soudet haer cerlick loonen / ontschuldigden haer datse niet van daer en mochten / maer gelepden nochtans den Schipper met een van de maets tot ober den bergh / daer sy eenige Lappen bonden / waer van sy den eenen verwilligden / dat hy met een van de onse naer Cola gaen soude / hem belovende twee Realen van achten. De Lap was te vreden / en nam een Roer mede

onse maet een boots-haeck / ende trocken noch tegen de na-nacht op de loop.

Den 26. hebben sy beyde haer schuyten op 't landt gesleept / ende 't goet daer uyt geloft / om wat te verluchten / gaende voort by de Ruisen / daer sy haer warmden / de spijs die sy hadden / kookten / ende wederom twee maels 's daegs aten / als siende dat sy nu al-te-met wat meer by volck komen souden. Sy droncken oock van der Ruisen drank / by haer Quas genoemt / die gemaect wort van allerley stucken verschromelt broot / ende nochtans de maets wel smaecte / door dien sy in lange niet anders ghebroncken hadden dan water. Somnige wat te lande waert in gaende / vonden daer sekere blauwe bessen / ende oock braem-bessen / die sy aten ende haer wel bequamen / wat sy voelden perfect datse haer genasen van scheurbuyck.

Den 27. wast lelijck weder / met een geweldigen storm uyt den N. N. W. also dat wy daer een lager wal hadden / ende genootsaecht waren (te meer om datter een springh-stroom vooz handen was) den bock metten Schuyt heel hoogh op 't lant te slepen.

Als wijsse nu veel verder op 't hoogh gebracht hadden / als wel vooz heen / uyt vreesse van 't hooghe water / soo zijn wy noch verder opwaerts gegaen by den Ruisen / om by haer byer ons te warmen / en te kookē dat wy hadde / midlertijt sont deschipper een van onse Maets nae 't strant aen de schuyten / om daer een byer op de byster te maken die daer was / op dat als men volchde / dat wy daer dan een byer souden vinden / ende den roock daer-en-tusschen ober gegaen soude zijn. Ende terwijlen de eene maet daer was / ende d' ander vast aen quamen so dreef het water so hoogh dat beyde de schuyten in 't water gesmeten werden / daer deurse in een groot perijckel van blijven waren / want daer waren in de schuyt maer 2. Mannen / ende in de bock 3. die met nauwer noot ende swa-

Ruisen
drank.

ren

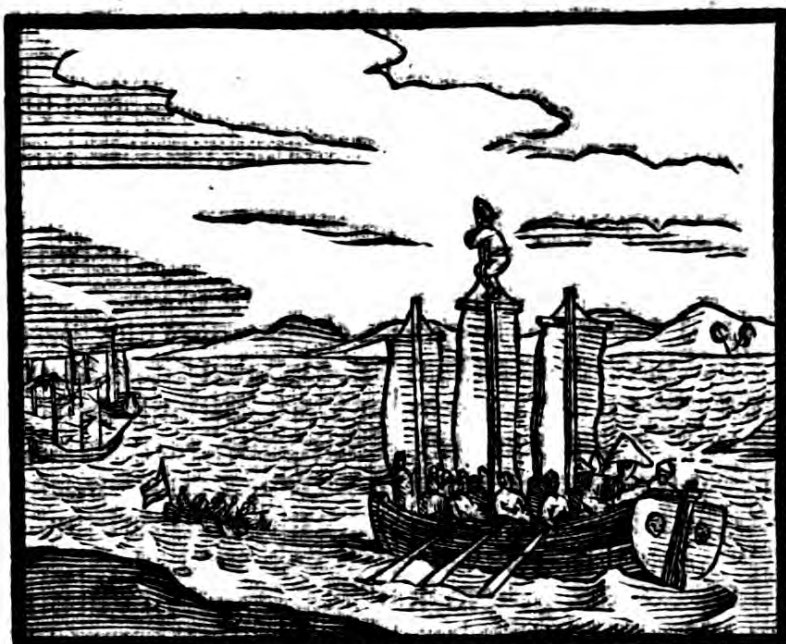
ren arbeet de schuyten qualijck van den wal konden houden/ datse niet in stuken gesmeten werden. Wy dat siende / waren seer beducht ende konden haer niet helpen/ eben wel noch Godt danckende dat hy ons eerst so verde gebzacht hadde dat men eben wel boort soudent moghen komen / oft wy de schuyten verlooren / als 't gesien was. Ende het regende dien dach ende nacht geweldigh / daer deur wy groot ellendt ende ongemack leden / want wy werden deur nat/ende konden ons niet decken noch daer boort beschermen / maer die in de schuyten waren leden noch den meesten noot/ datse in sulcken weer ende reghen aen de leger wal verblijven moesten.

Den 28. Augusti wast tamelijck weder / also dat wy de schuyten wederom op't lant haelden/om die reste van't goet daer upt te lossen / om dat perijckel te ontgaen daer de schuyten in gheweest hadden/ om dat de wint noch stijf uytten N. ende N. N. W. waepde. De schuyten op't lant zijnde/ hebben wy de tenten daer ober gespannen om ons daer onder te behelpen / want het was noch al eben mistich / regenachtigh weder/ groot verlangen hebbende tijdinge te krijgen van onsen maet / die met den Lappe na Cola gegaen was/ om tijdinge te vernemen oft daer oock eenige schepen waren daer mede men nae Hollandt mochte varen. Midlertijt dat wy daer laghen / haelden men daghelijck te landt-waert in noch van de blaenwe bessen ende bzaembessen die wy aten / ende ons groot goet deden. Den 29. sagen sy op't gebergte den Lap/ die met een van de maets naer Cola gegaen was/ weder aen komen/ doch sonder sijn met-geselle / dat haer wonder gaf/ ende waren daer in beducht/ maer de Lap by haer komende / gaf den Schipper een briez/ die hy strack opende ende las/ den inhoudt was/ dat de Schrijver des briefts grootelijck verwondert was van hare aankomste aldaer / ende gantsch beducht was geweest dat sy al

lange om den hals waren / derhalven hy nu des te meer in haer komste verblijt was/ ende soude terstont met allen nootdrift van eten ende dzinken by haer komen/ ondertepckent/ by my Ian Cornelisz Rijp. Door dese blijde tijdinghe hebben sy den Lappe sijn belooft de penningen gegeven / ende daer-en-boven noch eenige kleederen (als boren / kousen ende anders) geschoncken / dat hy heel op sijn Hollantsch toe-gemaect was. Dese Lap was so sterck in 't gaen/ dat het wonder om seggen is/ want in 't upt-gaen/ so sijn reys-gesel seyde/ warense met een stijbe gangh twee daghen en twee nachten op de wegh/ eer sy te Cola quamen / ende nu in 't wederom komen was hy maer een etmael onder wegh / dat immers de rechte helft scheelde : Daer ober de maets tot malkanderen seiden/ hy moest kumsjens kommen ; Hy gaf haer oock een patrijs / die hy onder wege geschoten hadde.

Den 30. waren sy noch bekommert/ wie die Jan Cornelisz. was die aen haer geschreven hadde. Onder ander weter geseyt/ oft niet wel die Jan Cornelisz wesen mocht die met haer in een compagnie gebaren hadde/ doch ontgavent haer weder / om dat sy immers soo seer wanhoopten van sijn leven/ als hy van 't hare / meymende dat hy 't noch quader gehadt hadde dan sy/ ende ober lange vergaen was. In't eynde vout de Schipper noch onder sijn brieven de handt van die Ian Cornelisz. die met hem gebaren hadde/ ende bevonden doen dat het de selve Man was die desen briez nu geschreven hadde / daerom sy immers soo seer verblijdt waren van sijn behoudenisse / als hy van de hare moght zijn. Middeler-tijt isser een Jolle komen aen roepen daer Ian Cornelisz selven in was/ met de Man by haer uptgesonden : Daer ontfingen sy malkanderen aen landt met grooter blijfchap / als of elck aen weder zijde den anderen van der doot wederom levendigh gesien hadde/ want sy hadden mak-

Op ont-
fanghen
een briez
van Jan
Cornelisz
Rijp.

maellanderen al over langhe doot ge-
schickt. Jan Cornelisz. bracht een Con-
stochter Bier mede / als oock Wijn
ende Brande-wijn / Broodt / Vleesch /
Speck / Salm / Supcker / ende meer an-
der probiande / dat de maets seer ver-
maeckte. Den lesten Augusti maecten
sy gereetschap om van daer te zeplen na
Cola, den Russen heerlich bedanckende /
ende een goet stuck gelts schenckende
voor haer herberge / ende zijn 's nachts
omtrent de noorder Son met het hoogste
water van daer gezeilt.

Den eersten Septembrijs in de mor-
gen-stondt omtrent ooster Son / zijn sy
aen de west-zijde van de Rivier van Cola
gekomen / zeplende ende roepende voort
daer in tot omtrent de midder-nacht.
Den 2. dito roepden sy voort de Rivier
op / ende sagen daer eenige boomen aen
den oever / dat haer verhenghe als of sy
nu eerst in een nieuwe Werelt gekomen
waren / want en hadden in alle den tijdt
die sy upt-geweest waren nergens boo-
men gesien. Omtrent W. N. W. Son
quamense aen 't Schip van Jan Cornelisz
daer was 't wederom nieuwe hermit
met de maets die daer in waren / en 't te
vooren met de selve Schipper mede wa-
ren geweest op de reys van 't voorszeden
Jaer. Metten donckeren avondt qua-

men sy binnen Cola, ende 's ander daegs
brachten sy alle 't goet te lande / daer sy
haer doen verberichten van de moepe-
lichheit des weghs / honger ende onge-
mack / die sy geleden hadden / om alsoo
wederom tot gesontheit ende sterckte te
komen. Den 11. brachten sy met consent
van den Bayaert, oft Gouverneur van
den Groot-Dorst / haere schuyten in 't
koopmans hups / ende lieten die daer
staen / tot een gedachtenisse van de lange
verre / ende noyt bezeyde wegh / welke
sy met die open schuyten by na vier hon-
dert mijlen door ende langs de zee geba-
ren hadden tot Cola toe / daer van de In-
woonders aldaer sich niet genoegh en
konden verwonderen

Den 15. Septembrijs zijn sy de Rivier
afgebaren met een Lodgie nae Jan Cor-
nelisz. schip / dat ontrent een half mijsl van
daer lagh / ende 's naemiddaghs zijn sy
met het Schip de Rivier bet afgezeilt tot
ontrent halver wege / ende nipt de engde.
Den 18. ontrent de ooster Son zijn sy
upt de Rivier van Cola t' zepl gegaen op
Gods genade naet hups toe / ende 's an-
derdaeghs ontrent wester Son voor
Warhuys gekomen / daer sy 't Ancker
lieten vallen / om dat Jan Cornelisz. daer
noch goet moest innemen / ende bleven
der tot den 6. Octobrijs / op welcken dag
sy

hion
te Col

Daer
de sch
en la
tot
memor

Saen
e'zepl
naer
hups 102.

50 Derde Schip-vaert van Willem Barentsz. om 't N. na China.

si ontrent den abont van Warthuys af-
voeren / ende quamen den 29. October
in de Maes / met een O. N. O. wint /
ende 's morgens daer na te Maeslants-
slups te lande / reysden also door Delft/
den Haegh ende Haerlem / ende quamen
den eersten dagh in Novembrijs ontrent
middagh tot Amstelredam / met de selvi-
ghe klederen die si op Nova Sembla ge-
dragen hadden / met bonte mutsen van
witte Dossen / ende gingen in tot Pieter
Hasselaer, die een van de Bewint-heb-
bers der stad van Amstelredam geweest
was / tot uptrustinghe van de twee sche-
pen / te weten Jan Cornelisz. ende on-
se Schipper. Als si nu daer gekomen
waren / (daer van menigh mensch ver-
wondert was / want men haer al over
lange doot gerekent hadde :) en dat ge-
rucht nu over de stad verspreyden / so

is de tijdinge van haer komste mede ge-
komen in 't Princen-Hof / aldaer op die
tijdt mijn E. Heeren den Cancelier ende
Ambassadeur van den aller - doorluch-
tighsten Koninck van Denemarcken /
Noorwegen / Gotten ende Wenden ober
Tafel sat. Verhalven zijn si terstondt
derwaerts gehaelt door mijn Heer de
Schout / ende twee Heeren van der stad /
ende hebben aldaer booz den voornoem-
de Heer Ambassadeur ende den Heeren
Burgemeesteren vertellinge gedaen van
haer reysen ende weder-baren / ende zijn
daer nae elck nae huys gegaen die daer
t' huys hoorden / maer die daer niet
t' huys hoorden zijn in een Verberge ge-
stelt sommige dagen / tot dat si haer gelt
ontfangen hadden / ende daer nae is elck
sijns weeghs gereys / met goet genoe-
gen / van de voornoemde Heeren.

De namen van de geene die van dese Reyse weder gekomen zijn.

Iacob Heemskerck, Commijs
ende Sichipper.

Mr. Hans Vos, Barbier.

Laurens Willemsz.

Pieter Cornelisz.

Pieter Pieterz. Vos.

Iacob Iansz. Sterrenburgh.

Ian Hillebrantsz.

Ian van Buysen.

Gerrit de Veer.

Leenaert Hendricksz.

Iacob Iansz. Hooghwout.

Iacob Evertsz.

Journal van Herry Hutson,

Gedaen in den Iare 1609.

Op het believen van de Bewint-hebberen van de Oost-Indische Geoctroyeerde Compagnie uytgesonden, om de passagie by het Noort-oosten, ofte Noort-westen om naer China te soeken, met een Vlie-boot, wel voorsien, ende met 20 mannen so Engelsche, als Nederlanders bemant, gelijk uyt het volgende te sien is.

Dese Herry Hutson, is uyt Texel ghebaren den 6. April Anno 1609. ende hy dobelde de Cabo van Noorwegen in den 5. Mey/ende hielt sijnen cours na Nova Sembla lancks de Noortsche kusten/maer vout aldaer de Zee so vol Ijs / als voorgaende jaer gevonden hadde / so dat sy de hope van dat jaer aldaer den moet verlooren: waer ober om de koude/ die eenighe die wel in Oost-Indien geweest waren qualijk herduren konden / zijn sy twistig geworden onder den anderen/ zijnde Engelsche ende Nederlanders / waer ober de Schipper Hutson hun voorziel twee din-

gen/d' eerste was te gaen/op 40. graden na de kusten van America hier toe meest beweegt door byleven en Caerten/die een Capiteyn Smith hem uyt Virginia gesonden hadde / daer mede hy hem aen wees een zee om te baren hun zuydsche Colonie aen de Noort-zyde/ende daer te gaen in een westerlijke zee / dat welcke so 't also geweest ware (also erbarenthept tot noch toe contrarie wijst) soude een seer vorderlijke sake geweest hebben / ende eenen korten wegh om in Indien te baren. Den anderen voorslag was / den wegh te soeken door de strate Danis, dat welcke sy generalijcken beslooten / die sy daer den 14. Mey derwaerts nae toe

Herry
Hutson
heeft
op 40 en
3 quart
graden
eē schoon
Riviere
ontdeekt.

zeplden / en quamen met goeden wint
den lesten Mey aen 't Epland van Faro,
daer sy allēnlijk 24. uren ober brochten
met versch water in te nemen / vertrec-
kende / voeren totten 18. Julij tot op de
Rusten van Nova Francia op 44. graden /
daer sy moesten inlopen / om eenen nieu-
wen booz-mast te bekomen / den haren
verlooren hebbende / die sy daer bonden
ende opstelden / sy bonden die plaetse be-
quaem om Cabbeljaen te vangen / als
oock om trassique van goede Hupden
ende Pelsien ofte Weyeringe / dat aldaer
om klepne dingen te bekomen was /
maer het Schip - volck leefde qualick
met het Lant-volck / dingen niet gewelt
nemende / waer ober sy twistigh onder-
den anderen werden / de Engelsche vree-
sende dat sy vermant waren en de week-
ste / ende daeromme vreesden voorder te
versoeken / aldus schepden sy van daer
den 26. Julij / ende hielden de Zee tot
den 3. Augusti / ende quamen by Landt
op 42. graden: Van daer voeren sy booz-
der totten 12. Augusti / quamen weder
by Landt op de Latitude van 37. den
quart / van daer hielden by 't Lant / tot
dat sy quamen op 40. en den quart gra-
den / aldaer sy bonden eenen goeden in-
ganck tusschen twee hoofden / ende voe-
ren daer inne den 12. September / een
alsoo schoonen Riviere als men konde
vinden / wijdt ende diepe / ende goeden
Ancker-gront / eyndelick quamen op
de Latitude van twee-en veertigh mi-
nuten met hun groot Schip. Van haer
Schip-boodt voer hooger in de Riviere.
bonden sy kloeck ende weerbaer volck /
maer binnen in 't iupsterste bonden vrien-
delijck ende beleefte volck / die veel lijf-
tocht hadden / ende veel Vellen ende Pel-
tergen / Maerterz / Boffen ende veel an-
der commoditeyten / Vogelen / Bruch-
ten / selve Windrumben / witte ende roo-
de / ende handelden beleefdelijcken met-
ten volcke / ende brochten van als wat
mede / als sy nu ontrent vijftigh mijlen
hoogh op de Riviere getweest hadden /

zijn weder gekeert den vierden Octobris
ende hun weder ter Zee begeben : daer
hadden meer kommen uptgerecht wor-
den / hadde daer goede wille in 't Schip-
volck getweest / ende mede 't gebreck van
eenige nootdrift sulcks niet verhindert.
In Zee hebben hun beraedt slaeght / en-
de waeren van verscheyden opinien / de
Onder-schipper een Nederlander was
van meyninge / op Terra Nova te gaen
verwinteren / ende de Noort-weste pas-
sagie van Danis te doozsoeken / daer was
de Schipper Hutson teghen / die vreesde
sijn gemutineert volck / om dat sy by
wijlen hadden gedrenght / ende mede /
dooz de koude des winters / hun geheel
souden verteeren / ende dan moeten kee-
ren : Veel van 't volck teer ende siecke-
lijck / niemant nochtang sprack van
t' huns na Hollant te varen / dan den
Schipper 't welck naderhandt achter-
dencken gaf / dies hy boozsloegh na Br-
lant te varen ende te verwinteren / dat
sy alle toestemden / dan ten lesten zijn in
Engelant tot Dertmouth den 7. No-
vember ghekomen / van waer sy haer
meesters de Berwinthebbers in Hollant
haer reyse verwitticht; booz-slagh doen-
de / dat sy wel wilden het Noort-weste
gaen versoeken / midts vijftigh hon-
dert gulden in gelde meer in nootdrift te
besteden / beneffens den loon / ende
dat sy in 't Schip alreede hadden / dies
wilde Hutson ses ofte seven van sijn volck
verandert hebben / tot 20. Mannen in 't
getal op makende / Ec. en souden van
Dertmouth t' zepl gaen ontrent den
eersten Meert / om in 't Noort-weste te
wesen tegen 't eynde van Meert / ende
daer de Maent van April ende half Mey
ober te brengen met Walvisschen te van-
gen en Beesten te dooden ontrent het
Epland van Panar, ende dan nae het
Noort-westen te varen / om aldaer den
tijd ober te brengen tot half Septem-
ber / ende daer na dooz het Noort-oosten
van Schotlandt wederom te keeren nae
Hollandt.

t. Amsterdam, Gedrukt by Gillis Iooft. n. Saeghman, in de Nieuwe-stræet.

